

subotički dvojtjednik

Komemoracija za nevine žrtve

Imena na spomen ploči

Ekumenskom svetom misom, koju su služili rimokatolički svećenik Imre Ehmman, reformatski Emil Póth i evangeliistički Arpad Dolinkszky, pred oko 1.000 Subotičana i gostiju otpočela je u subotu 2. studenoga komemoracija za nedužne žrtve, koji su streljani u jesen 1944. godine, na parceli 44. pored Senčanskog groblja kod spomenika „Ptica slomljenih krila”.

Predsjednik općinske Historijske komisije, Ferenc Sinkovity ukazao je na činjenice da je ova Komisija do sada došla do imena 621 stradalnika, od koji je 159 ispisano na prigodnoj spomen-ploči. Gradonačelnik Subotice József Kasza u svom je govoru istaknuo da su na tome mjestu zauvijek ostali „naši prijatelji, roditelji, poznanici i sugrađani”, koji su ubijeni a da nisu imali mogućnost dokazivanja svoje nevinosti, niti su imali bilo kakvu mogućnost obrane. No, naša je zadaća da to uradimo umjesto njih, naglasio je Kasza.

Pored položenih vijenaca ispred organa mjesne samouprave, vijence su položili i predstavnici veleposlanstva Republike Mađarske iz Beograda, te još nekoliko političkih i društvenih organizacija iz Vojvodine. (lj. k.)

Pisma čitalaca

„ŽIG”

za glavnog i odgovornog urednika Vojislava Sekelja

i

za zamenika glavnog i odgovornog urednika Tomislava Žigmanova

Subotica

Preradovićeve br.4

Užasnut tekstom „I Bunjevci odoše u narod” Tomislava Žigmanova i pamfletom „Uzlivanca M. Peića” Vojislava Sekelja, štampanih u vašem listu „ŽIG” u broju od 19. oktobra 1996. godine, kao Bunjevac i kao jedan od osnivača Obnoviteljske bunjevačke matice, te kao učesnik u istorijskom dogovoru predstavnika Obnoviteljske bunjevačke matice i Bunjevačko-šokačke stranke, s jedne strane, i predstavnika Vlade Republike Srbije na čelu sa potpredsednikom Vlade prof. dr Ratkom Markovićem, s druge strane, shodno čl. 30 i 31. Zakona o javnom informisanju („Sl. glasnik RS”, br.19/91, 53/93, 67/93 i 48/94), tražim da objavite u celosti, bez skraćivanja ili komentara, odgovor na vaše objavljene informacije (tekstove), kao i našu ispravku neistinitih i uvredljivih informacija kojima se vređa ugled našeg predstavnika Obnoviteljske bunjevačke matice Marka Peića i vređa ugled i interes, kako Obnoviteljske bunjevačke matice tako i Bunjevačko-šokačke stranke i našeg naroda u celini.

(nastavak na str. 4)

Svi na izbore!

O izborima, o izbornim obećanjima i rezultatima, o politici, o pravu, možemo i trebamo razmišljati na različite načine. To je naše pravo. No, da bi bilo koje mišljenje imalo svoju težinu moramo se prije svega politički zrelo i odgovorno ponašati.

Da bismo izborili pravo na bilo koje pravo pa i na mišljenje, trebamo izići na izbore. To je naša građanska dužnost. Ovo nije Amerika, pa da nas politika ne zanima. Pogledajte samo svoje izlizačice, ofucan cveter, hladnjak... Uostalom, pogledajte bilo što, i to što je Vaše, a poglavito ono što nije Vaše.

Na izborima ne mehanički broj kandidata zaokružiti, već po savjesti birati, razmisliti, to je mala žrtva koja dobiva.

U nedelju 17. XI. je šansa da Vaš glas i političko ubjedenje date onima koji vole ovaj grad, Vojvodinu, Jugoslaviju, a to su nečim pokazali i zaslužili.

Samo ako odgovorno bismo, Vaš glas neće biti kap u moru, statistička jedinica, već točka na sva njihova neispunjena obećanja. Demokratski svijet to od nas očekuje. Olakšajmo Svijetu, pomozimo nama. A što su nam u proteklom periodu sve obećali i koja sva neplodna polja u Vojvodini otkrili, i „brzim prugama” iz nje odneli, vi to znate i sami.

(v. s.)

Čestitamo

Tri musketara: Dragan Veselinov, Nenad Čanak, Mile Isakov svojim programom činirli su točku sa kojom počinje novo razdoblje političkog promišljanja naše zbilje.

Hrabro, čestito, odgovorno, dosljedno a ne nekako i pomalo usput, ali iz srca uneli ste sudu u ovu i onako pripitomljenu, a za nju i dresiranu, ravnicu. E, sa njima ovo neće moći. Zemlja se mora obrađivati, a ne dresirati kako to neki misle. A to košta. E

kad nešto košta onda to treba i platiti. Ne pošteno nego realno, onoliko i samo onoliko koliko košta. O poštenju može kasnije, a i uz čašicu.

Autonomaši na čelo autonomije Vojvodine. O tome zvanični (pozicijski i opozicijski) Beograd ubuduće mora računati. Jer ako sada nije za autonomašku autonomiju, sutra će se suočiti sa Srpskom Republikom Vojvodine, a prekосуtra, ako nije dosta to, daće babo lanac još i po!

Vojislav Sekelj

Treba li i drugi put izaći na općinske izbore?

Ostavljajući po strani savezne i pokrajinske izbore koji po svojim značajkama i nisu osobito interesantni za manjinske zajednice (nemogućnost ostvarivanja značajnog utjecaja – na saveznoj razini zbog malobrojnosti eventualnih predstavnika, a na pokrajinskoj razini zbog nepostojanja ozbiljnije nadležnosti pokrajinskog parlamenta) postavlja se pitanje je li ovo isto važi i za izbore za općinske skupštine?

Općine su od nekada temeljnog elementa političkog sistema s vrlo širokom nadležnošću (tzv. komunalni sustav po Ustavu SFRJ od 1974.), postale obične teritorijalne jedinice s krajnje ograničenom nadležnošću (Ustav Srbije od 1990.), vezanu uglavnom za poslove od lokalnog interesa.

I pored eventualnih primjedbi koje se mogu staviti subotičkim općinskim vlastima za protekli četvorogodišnji period, čini se neprijepornim da su one izvukle maksimum u krajnje nepovoljnim uvjetima (vraćanje novca iz Beograda na kašičicu, stalne „antisrpske” insinuacije koje su dolazile iz drugih sredina itd.). Praksa i simbolika demokracije i višenacionalnosti je uspješno očuvana: gradonačelnik iz reda većinskog naroda u Općini i dva njegova zamjenika iz reda druga dva naroda po brojnosti; „heretično” formalno uvođenje hrvatskog jezika istodobno s ravnopravnom uporabom srpske cirilice i latinice, te mađarskog jezika; pomaganje brojnih kulturnih priredbi kojima je afirmirana Subotica na vanjskom (primjerice – „United games”, „Sajmovi poduzetništva”) i unutarnjem planu (primjerice „Filmski festival” na Paliću); tjedni prijemi zamjenice gradonačelnika koja je rješavala obične ali najvažnije probleme najobičnijih ljudi (valja li ponovno istaći bez obzira na nacionalnost?); oživljena je bogata gradska povijest (novi Dan grada – 1. rujna)... Doista je teško nabrojati sve ak-

tivnosti općinskih vlasti, a nedvojbeno bi ih bilo i više da je bilo financijskih mogućnosti i zakonskih nadležnosti.

Tu je politiku uspješno sprovodila koalicija DZVM (kasnije SVM) i DSHV.

Koalicija SPS-JUL (svojedobno još i SRS i druga „patriotska” udruženja) je u Subotici na razne načine pokušavala i pokušava oboriti koaliciju SVM-DSHV. Na lokalnoj je razini, vjerojatno nezadovoljna gledanošću i slušanošću beogradskog PTC programa, utemeljila regionalni TB centar da što dublje penetrira partijsku propagandu na Subotičanima omiljenoj kablovskoj televiziji; novinari Srpske redakcije Radio Subotice su stalno bili, blago rečeno, kritički nastrojeni kad općinskim vlastima ni ne spominjući stvarne centre moći u državi, odnosno u Beogradu; sličnu politiku vode i neki lokalni listovi, pa subotički dopisnici režimskih beogradskih i novosadskih glasila... Proteklih je godina nerijetko općinska vlast napadana u udarnim terminima TBC-a, dok je tijekom ovoga ljeta i jeseni predizborna politička propaganda državnih medija rezultirala pobjedom „lijevih snaga” na saveznoj razini. Doista je cinički zvučala primjedba subotičke podružnice JULJ-a pred izbore da neki župnici tijekom „pridike” politički agituju za određene partije, dok isti dijele letke i predizborni materijal po mjesnim osnovnim školama, i time instrumentaliziraju malodobnu mladež, a strani promatrači naših izbora govore o predizbornoj „grmljavini” namjesto predizborne „šutnje”!

Nema sumnje, politička propaganda državnih i lokalnih paradržavnih medija je imala efekta i u našoj općini. Jer kako drugačije objasniti da je u prvom izbornom krugu npr. u Maloj Bosni kandidat JULJ-a dobio više glasova od tradicionalnog pobjednika ovog sela – DSHV-a, ili da je SPS u prvom izbornom krugu ubjedljivo druga partija u općini??

U prvom je izbornom krugu izabrano svega devet od 67 općinskih odbornika, dok će se za ostalih 58 mjesta ponovo glasati u drugom izbornom krugu. U prvom je krugu SVM dobio 5 mandata, 3 su iz „Grupe građana” i 1 iz BŠS-a. Da se glasanje vršilo u samo jednom krugu, među općinske odbornike bi ušlo još 24 člana SVM- a,

11 iz SPS-a, 6 iz DSHV-a, 5 iz Saveza građana Subotice, 4 iz DZVM, 4 iz GG, 3 iz JULJ-a i 1 iz NSS. Prema tome, sadašnja vladajuća gradska koalicija bi jedva dobila natpolovičnu većinu. Valja imati na umu i da su neki od kandidata „Grupe građana”, „Saveza građana Subotice” i drugih (BŠS...) skrivni aduti određenih partija. Iz objavljenih se rezultata da vidjeti da je rezultat nekim izbornim jedinicama krajnje tijesan – npr. naš kolumnista M. Prčić je u prvom krugu dobio 3 glasa više od svog protukandidata, zatim JULJ „čije” DSHV-a u Maloj Bosni za 11 glasova itd. Valja još istaći da osim navedenih, u drugi krug općinskih izbora SVM daje još 35 kandidata SPS 9, DZVM 10, DSHV 14, SGS 8, GG 6, JULJ 4, SRS 3, i po 1 LSV, RDSV i BŠS.

Za neke vodeće članove općinske oporbe se pričalo po gradu da „pucaju” na rukovodeće funkcije u gradu, kao da im nije dosta ranijih i sadašnjih funkcija, i brojnih upropaštenih tvrtki kojima su baš tako i „rukovodili” i šetali se od fotelje do fotelje kao nagradu za raniji „rad”. Možemo li zamisliti na šta bi ličila naša „varoš” da je „zajaše” neki od onih koji su upropastili mnoge gradske kolektive? U svakome slučaju, zahvaljujući državnoj propagandi, lijeva koalicija ima relativno disciplinirano biračko tijelo, koje sluša date upute, i uvijek izlazi na izbore da bi glasalo za one za koje TBC kaže da treba glasati.

Zato svatko treba izaći u nedjelju na drugi krug izbora i izabrati one koji nisu huškali u rat, opljačkali, izopćili iz svijeta, posvadili sa svima, da bi danas oprali ruke od svega kao da ničega nije bilo. I zato je zadaća ne samo župnika nego i svih drugih osoba da nam ukažu da svojim glasom ipak možemo utjecati na zbivanja i mijenjati ih, i glasati po svojoj savjesti i razumu, razlikujući bijelo od crnog i pamteći što je ko pričao jučer a što danas. Neka svatko od nas pozove ili poveze sa sobom svakog čovjeka dobre volje da pomogne u očuvanju suživota u našem gradu, jer je svaki glas dragocjen!

Beno Horvacki

Na sud

I UVREDA I KLEVETA

Privatni tužitelj Milutin Mitrić iz Subotice podneo je tužbu Opštinskom sudu u Subotici protiv Vojislava Sekelja iz Subotice, osnivača i glavnog i odgovornog urednika dvotjednika „Žig”.

Milutin Mitrić tuži urednika „Žiga” što je u brojevima 23, 30, 31 svojim tekstovima izneo neistine, koje mogu „škoditi mojoj časti i mom ugledu, i to putem štampe”. Na taj način po privatnoj tužbi okrivljeni je izvršio tri krivična dela KLEVETE iz čl. 92. st. 2. u vezi sa st. 1. Krivičnog zakona Republike Srbije. Ujedno je istim tekstovima okrivljeni izvršio i tri krivična dela UVREDE iz čl. 93. st. 2. u vezi sa st. 1. Krivičnog zakona Republike Srbije.

Tužitelj za načinjenu nematerijalnu štetu zahteva da okrivljeni obešteti u visini od 60.000 dinara.

Glavni pretres zakazan je za 27. 11. 1996. u 12 sati.

Žig broj 59

Izdavač: HKC „Bunjevačko kolo”

Adresa uredništva: Subotica

Preradovićeve 4

Telefon: (024) 22-927

Osnivač i glavni i odgovorni urednik:

Vojislav Sekelj

Zamjenik glavnog i odgovornog

urednika: Tomislav Žigmanov

Uredništvo: Lazar Merković, Ivan

Rudinski, Nela Skenderović, Dragan Vidaković

Korektor: Mirko Kopunović

Tehnički urednik: Ivan Hegediš

Tisak: „Globus”, Subotica

List je registriran kod

Ministarstva za informiranje

Republike Srbije pod brojem 1620 od

25. travnja 1994. godine

„Žig” izlazi svake druge subote

Žiro račun: 46600-678-7-3551

akon završetka prvog kruga izbora

Odlučivat će drugi krug!

Od tri zastupnička mjesta za Vijeće građana u Saveznoj skupštini iz subotičke općinske jedinice dva su osvojili predstavnici Saveza vojvodanskih Mađara (vjerojatno su to **László Józsa** i **István Pásztor**), dok je jedno pripalo koaliciji SPS-JUL-NID „Slovan Milošević“ (dr. **Suzana Salai**). Tako je naime, odlučilo 58,8% upisanih birača koji su izišli na izbore, tj. 72.119 od ukupno 122.538 birača.

S druge strane, nijedan zastupnik za općinski parlament nije poznat, budući da niko nije osvojio potreban broj glasova. Tako će u drugom krugu „odmjeriti snage“ četrdeset i sedam kandidata u devet izbornih jedinica (po tri u svakom što je do sada bio jedan slučaj!). Od toga broja šest kandidata imaju SVM i Socijalistička partija Srbije, po tri Demokratski savez Hrvata u Vojvodini i Srpska radikalna stranka, po dva Demokratska zajednica vojvodanskih Mađara, Savez građana Subotice i Jugoslavenska ljevica, a po jednog kandidata imaju Reformsko-demokratska stranka Vojvodine i Grupa građana.

Od 67 odborničkih mjesta u subotičkoj općinskoj skupštini, devet mjesta je osvojeno u prvom krugu (pet SVM, trojica Grupa građana i jedan BŠS), dok će se za preostalih 58 općinskih stolica boriti 116 kandidata (35 SVM, 20 iz SPS, po 14 DSI i IV i DZVM, 13 BŠS, 10 Grupe građana, 7 JULJ, tri iz SRS i po jedan iz LSV, NSS, BŠS i RDSV).

(Ij. k.)

Izborna pobjeda

Puna su nam usta, u posljednje vrijeme, riječi pobjeda. Svi se euforično za nju grabe i tvrsto je se drže. Istina, promatrano iz različitih kutova svojih sitnih interesa, oni su paradoksalno je, u pravu.

Premda izbori nisu još ni završeni, drugi krug predstoji ovoga vikenda, svi uvjeravaju nas da su baš oni pobjednici. Unaprijed se, eto, počemo proglašavati dobrima i time hvaliti. Čak je samo jedan od pokazatelja naših kolektivnih, s tragičnim posljedicama, nesrećnih u svijetu u kojemu smo.

No, promatrano općenito, tvrdimo da smo odavno svi mi gubitnici. I to već jedno dugo vrijeme. Jer, pobjeda kazuje da je bitka svladana. A bijeda nas, materijalna i duhovna, sve odavno zbiljski pritiska. Izlaz iz nje tek predstoji. Put je dug, a putnika s ljudskom voljom i znanjem je sve manje. Bez obzira na to tko se sve drži „pobjedničkog“ ovih izbora.

Tomislav Žigmanov

ELEKTRO-MIX

INSTALACIJE
EL. UREDAJI
APARATI ZA
DOMAĆINSTVO

Tel: 024 / 35-174

Sonje Marinkovića 31

Konferencija za tisak SVM-a

Rezultati koji ohrabruju

Protekle izbore čelništvo Saveza vojvodanskih Mađara ocijenilo je kao „uspješne“. Jer, oko 76.000 glasova, koliko su dobile liste SVM-a i time tri zastupnika u Vijeće građana Savezne skupštine, „odličan je rezultat“ koji govori da dvije trećine vojvodanskih Mađara stoji iza politike SVM-a. Dobri rezultati su postignuti i u svim općinama gdje je SVM izašao na izbore za lokalnu vlast. Svi ovi rezultati ulivaju „nadu da će SVM i nakon drugog kruga zadržati vlast u općinama gdje ju je i do sada držao i tako nastaviti započeti posao od pre četiri“ rekao je na konferenciji za tisak **József Kasza** predsjednik SVM-a.

– Međutim, ova pobjeda nas ne raduje, jer u svemu ovome gubitnici su vojvodanski Mađari. Da smo išli zajedno s DZVM, umjesto tri imali bi

smo pet zastupnika u Saveznoj skupštini, a da smo išli s demokratskom opozicijom rezultati bi bili još bolji (...) SVM neće odustati od politike koju je i ranije vodio, što znači borba za mir, toleranciju i suživot u Srbiji i Jugoslaviji kao zajedničkoj nam domovini. Mi i dalje ne želimo otići odavdje; ne želimo raditi protiv države, ali želimo biti njeni ravnopravni građani – istaknuo je Kasza.

Na kraju, on se zahvalio svim građanima koji su im ukazali povjerenje glasajući za SVM, istakvaši i to da rezultati pokazuju da je među njima bio i značajan broj građana koji nisu mađarske nacionalnosti, te odao priznanje i novinarima na „časno obavljenom poslu“ tijekom izborne kampanje.

Poštovani sugrađani!

U nedjelju, 3. novembra u izornoj jedinici Centar II - 1 bili ste svedoci velike izborne prevare. Kao što ste se i sami uverili, jedan od kandidata je na lecima delio bonove koji bi se u slučaju njegovog izbora zamijenili za robu. Lažnim obećanjima je hteo da kupi Vaše pravo na slobodan i samostalan izbor između sedam kandidata na općinskim izborima.

Jasnije rečeno, hteo Vam je pokazati svoje bogatstvo i tako ujedno kupiti Vas.

U svakoj pravnoj državi je zabranjen ovakav način kortešovanja. Tako je to i u ovoj zemlji. A zašto ovako nezakonitoj kampanji i kandidaturi nadležni organi nisu stali na put, to bi se trebali pitati upravo oni.

Pogledajmo malo ozbiljnost ove ponude! Dotični kandidat je, naime, odštampao 1.600 komada ovakvih letaka, u pojedinačnoj vrednosti od 275,00 dinara. Ako preračunate, to je 440.000,00 dinara, što će reći 130.000 – DEM. Verovatno se ni Vama ne čini ozbiljnim obećanje ovog neodgovornog kandidata, da će ovaj iznos isplatiti, koliko god da je bogat preduzetnik. Videli smo, međutim, da mu ni pored nezakonitih obećanja nije pošlo za rukom da osvoji većinu glasova.

Nadam se da ćete u drugom krugu svojim glasovima potvrditi da ste za pravedne i čiste izbore. Zato Vas molim da izadete i 17. novembra i glasate po svom najboljem ubedenju i savesti.

Tole svojim biračima

Dopuštena kupovina glasova?

„Obzirom da nam dolazi teška ekonomska jesen i zima, moja firma se odlučila da ako dobijem Vaše poverenje ODMAH pomogne penzionere, kao najugroženiji deo društva sa područja MZ Centar II izborna jedinica 3. sa jednokratnom pomoći u prehrambenim proizvodima, nafti i benzinu, dakle sa proizvodima sa kojima moja firma radi u iznosu od 200,00 dinara za svaku penzionersku porodicu.“

Ovo je dio „obećanja“ s propagandnog letka, na kojem su tiskani i bonovi samo za ovu namjenu (vidi posljednju stranu) u vrijednosti od 200 i 75 dinara, kojim je Tomislav-Tole Karadžić, vlasnik privatnog poduzeća „Gloria“ i kandidat SPS-a za odbornika u općinskoj skupštini, na neouobičajen a nekima očito svojstven, ali ovoga puta i protuzakonit način mamio glasove potencijalnih glasača.

Na pritužbu od strane Saveza vojvodanskih Mađara Izornoj komisiji da su time prekršene „odredbe Zakona o izborima“, tj. član koji određuje da „ko silom, ozbiljnom pretnjom, podmićivanjem ili na drugi način prinudi drugog ili na njega utiče da na izborima za odbornike Skupštine opštine ne glasa ili glasa za ili protiv određenog kandidata“, Komisija stvar prosljeđuje tužilaštvu. Općinski sud ubrzo donosi rješenje u kome se nalaže Izornoj komisiji da se Karadžić briše s liste kandidata. Međutim, na rješenje suda Netko ulaže prigovor, a isti sud, „samo nekoliko sati kasnije“, mijenja svoju prvobitnu odluku u korist Karadžića. On se pojavljuje na listi, te dobija 327 glasova ili 38,20%, dok njegov protukandidat **István Ispánovity** iz SVM-a 227.

Ovaj slučaj samo pokazuje da je u današnje vrijeme sve kod nas moguće. Čak i ovakve „poštene“ stvari. Osobito kad privatnici ulaze na velika vrata u politiku. I to osobito kada se ulazi u primamljiv krug onih na vlasti.

(t. ž.)

Pravnički kutak

Izborna pravo (III.)

Gerrymandering i druge devijacije
izbornog procesa

Izbori su uvjet i pretpostavka demokracije, ali istodobno i demokracija osigurava demokratske izbore. No, u procesu demokratskoga izbora predstavnika naroda često se pojavljuju faktične prepreke, od kojih mnoge dobivaju i svoju pravnu formu.

Jedna od najpoznatijih devijacija izbora jeste gerrymandering (džerimending). Riječ je o prekrajanju izbornih jedinica na takav način kako bi sigurno bili izabrani kandidati određene partije. Ova je pojava dobila ime prema Gerryju – guverneru američke države Massachusetts (Massachusetts) za čijeg je mandata svojedobno obrazovana jedna izborna jedinica koja je svojim oblikom podsjećala na daždevnjaka (salamander), pa je duhovito kazano da njen oblik ne liči na „salamander” nego na „Gerry- mander”. Riječ je dakle o geometrijskom manipulaciji izbornim jedinicama, te se još koriste nazivi i izborna geometrija i izborna geografija. Ovo je nasuprot temeljnom principu izbornoga prava prema kome izborne jedinice trebaju izabrati broj predstavnika razmjerno broju birača koji je sačinjavaju. U tom se smislu one najčešće poklapaju s administrativnim jedinicama. Ova devijacija je bila očevidna u posljednjim saveznim izborima na velikom broju primjera (npr. Izborna jedinica „Vrbaš” je s tri strane okruživala Izbornu jedinicu „Novi Sad”, a srbijanski dio Sandžaka je bio izdijeljen prključen Izbornim jedinicama „Užice”, „Čačak” i „Kraljevo”, premda gradovi nemaju veze sa Sandžakom). Prekranje može imati za cilj stvaranje izbornih „bunkera” (koncentriranje biračkog tijela naklonjenog određenom kandidatu), forsiranja izborne „rascijepkanosti” (raspršivanje glasova) ili „sudaranja” glasova (po načelu „zavadi pa vladaj”) te sprečavanja „bacanja” glasova (u uninominalnim izbornim jedinicama je 51% glasova dovoljno za izbornog favorita, pa se tamo nepotreban višak glasova prebacuje u drugu izbornu jedinicu). Izbornom geometrijom je zapravo izmjenjen izborni sustav u SRJ, te je umjesto nekoliko većih izbornih jedinica (u kojima bi i manje partije prešle donji prag od 5%) formiran veliki broj manjih izbornih jedinica, u kojima su se manje partije izgubile, čime je od proporcionalnog sustava raspodjele mandata ostao samo naziv a praktički je to postao većinski sustav.

Izbori u Srbiji i Crnoj Gori (kao i još nekim ex-jugoslavenskim zemljama) pokazali su kao aktualnim brojna druga pitanja koja ostaju često van vidokruga klasične teorije izbornoga prava. Iz temeljnog problema srastanja države i partije, dakle partijske države (devizom koja se pripisuje Luju XIV. – „država to sam ja”, kojom su se koristile i komunističke partije, ali i današnje srbijanske partije na vlasti), nastaje više devijacija.

Najpogubnija posljedica partijske države za demokratske izbore jesu državni mediji

(napose TV) koji su odradili glavni dio propagandnog posla za partiju na vlasti, jednostavno ne dopuštajući puni pristup svim relevantnim partijama, vršeći bjesomučnu ubitačnu propagandu protiv snažnih oporbenih partija i nemilice reklamirajući partiju sraslu sa aktualnom državnom vlašću.

Tijekom cijelog izbornoga procesa valja razlikovati parlamentarne i vanparlamentarne stranke. Dakle, ne može se istim aršinom mjeriti npr. SPO i nekakvo sklepano fantomsko udruženje koje se zove strankom. Ovakvo razlikovanje kod nas nije pravljeno, pa je npr. svjesno napravljen cirkus od TV predstavljanja stranaka, što je imalo za glavni cilj razbijanje glasačkog tijela i odvlačenje pozornosti od stvarne predizborne kampanje i aktualnih problema, te pretvaranja predstavljanja stranaka u zabavu za „dospivene”.

Poseban problem jeste brojanje glasova, prilikom čega oporbene stranke nisu uvijek imale pravo pristupa prebrojavanju glasova. Da bi se ukazalo na sličan problem manipuliranja glasačkim listićima (dodatno ubacivanje listića, njihovo izbacivanje i zamjena), „Vreme” je donijelo lijepu sliku na kojoj jedan čovjek gura puna kolica kutija s glasačkim kutijama punih glasačkih listića s komentarom – „Mesto za krađu – put od biračkog mesta do izborne komisije”.

Kontrolori izbora u nas jesu birački odbori i izborne komisije. Izborne komisije su bile transmisije državno-partijske vlasti, te primedbe opozicije jednostavno nisu mogle biti niti ozbiljno razmatrane. Odgovarajuću ulogu su tu odigrali i neki sudski organi, kakav je primjer bio subotički slučaj s Toletom Karadžićem.

Birački spiskovi takođe nisu bili ažurni, što je najizraženije bilo u Sandžaku, s evidentnim ciljem da što manji broj sandžakćkih Bošnjaka bude izabran u savezni parlament. Prosto je nevjerovatno zamisliti da su tolike nepravilnosti rezultat samo nemara državnih organa. Gotovo i nije bilo izbornog mjesta u našoj „varoši” gdje ovakvih slučajeva nije bilo na desetine. A kolika je važnost ovoga pokazuje i odnos glasova za subotičku općinsku skupštinu gdje se prednosti mjere ne desetinama, nego pojedinim glasovima. Laici su najčešće dobacivali u ovakvim slučajevima – „A kako me znaju nać kad triba platit porez i otić u vojsku”! Točno je da građani imaju pravo provjeriti prije izbora jesu li ili nisu upisani u biračke spiskove, ali je za očekivati od normalne države da ažurno vodi ovakve spiskove. Ranija (nezakonita) praksa dopisivanja u biračke spiskove je korištena kada su vladajućoj partiji bili potrebni glasovi prije svega izbjeglica, ali je sada, zbog pada rejtinga vladajuće partije, na svaki način bilo potrebno smanjiti pristup potencijalnim oporbenjacima – izbjeglicama, manjinama, snažnim oporbenim sredinama itd.

Većina ovih problema zapravo i nisu pravni nego politički problemi, te se pravnici u ovakvim slučajevima javljaju isključivo kao realizatori političke volje nedemokratskih orijentiranih partija na vlasti.

(kraj)
(j. š.)

In memoriam

Ivan Vukov

(1933 – 1996)

Rođen je 1933. u Tavankutu u obitelji Lajče i Marije Vukov. S nepuna tri mjeseca ostaje bez majke, a nakon očevo ponovne ženidbe, „pod svojega” ga uzima obitelj Stipana i Ete Skenderović Lešini. U petoj godini Ivan ostaje i bez „mame” Ete, a „bać” Stipan sklapa braka sa „snaš” Mariškom, trećom Ivanovom „majkom”. Osnovnu školu pohađa u rodnom Tavankutu, a nakon II. svjetskog rata, unatoč siromaštvu, završava gimnaziju u Subotici. Godine 1953. upisuje se na Beogradu na Filozofskom fakultetu studij orijentalistike, koje s uspjehom završava na kraju, zahvaljujući i financijskoj pomoći nekoliko bogatijih tavankutskih obitelji. Nakon toga, upošljava se u Ministarstvu vanjskih poslova FNRJ, gdje, među ostalim, obnaša dužnosti konzula jugoslavenskog veleposlanstva, prvo u Bagdadu, a zatim u Kairu. Govorio je sedam jezika, a bio je osobiti poznavalac arapskog i turskog. Godine 1991. Ivan Vukov odlazi u mirovinu s mjesta tajnika Saveznog savjeta za međunarodne odnose Predsjedništva SFRJ. Umro je 3. listopada 1996. u Beogradu. Prvog studenoga na Bežanijskom groblju sahranjeni njegovi zemni ostaci.

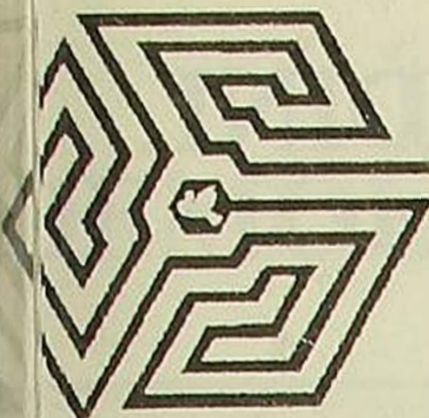
(nastavak sa str. 1)

„Žig”

Tekstovi „I Bunjevci odoše u narod” i „Uzlivanca M. Peića” predstavljaju najčešće pamflete koje sam ikad pročitao ili čuo od Bunjevaca. Takve gadosti, takvo ništavoštvo i daštavanje svog naroda nije napisao „čuveni” Mirko Kovač, ovih dana u svom intervjuu prenesenom i objavljenom u listu „Naša Borba”. Gospodine Sekelj, gospodine Žigmanov, vama bi pozavideo i sam u „slu” sling. Pa zar je moguće da je bunjevačka nana izrodila takve izdajnike roda svoga! Pa zar se gospodo u vašim bljutavim „umotvorinama” predstavljate kao da niste Bunjevci, kao da ste iznad tog naroda, izrugujete starijima i starijima napornim naporima Bunjevaca da budu svoji na svome. Pa zar se Bunjevci nisu u prošlećima borili da ih Mađari ne asimiliraju i da ih razni velikošovinisti ne pretvore u toploću hranu svojih bolesnih ambicija da stvaraju etnički čiste i „velike države”? Zar ne shvatate da nas je Tito 1945. godine pretvorio u Hrvate, ne udostojivši nas ni pismenog naziva i ređenja! I sada, prvi put u našoj istočnoj državi u kojoj živimo, shvativši najprečešće u prošlećima borbe da budemo samo Bunjevci, kao što smo i uvek bili, shvativši nas za ozbiljan narod koji je uvek bio lojalan državi u kojoj bi živeo, na zahtev Obnovitelja, za bunjevačke matice i Bunjevačko-šokačke stranke, kao legitimnih predstavnika svoga naroda, izlazi nam u susret i omogućuje nam da imamo sve što ima konstitutivni narod u jednoj državi.

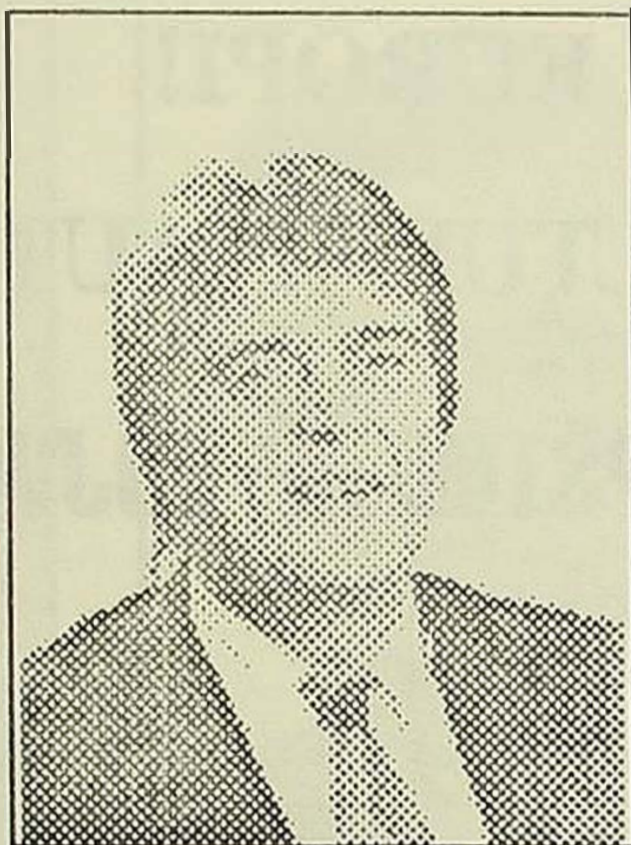
(nastavak na str. 9)

KANDIDATI ZA POSLANIKE U SKUPŠTINI AP VOJVODINE

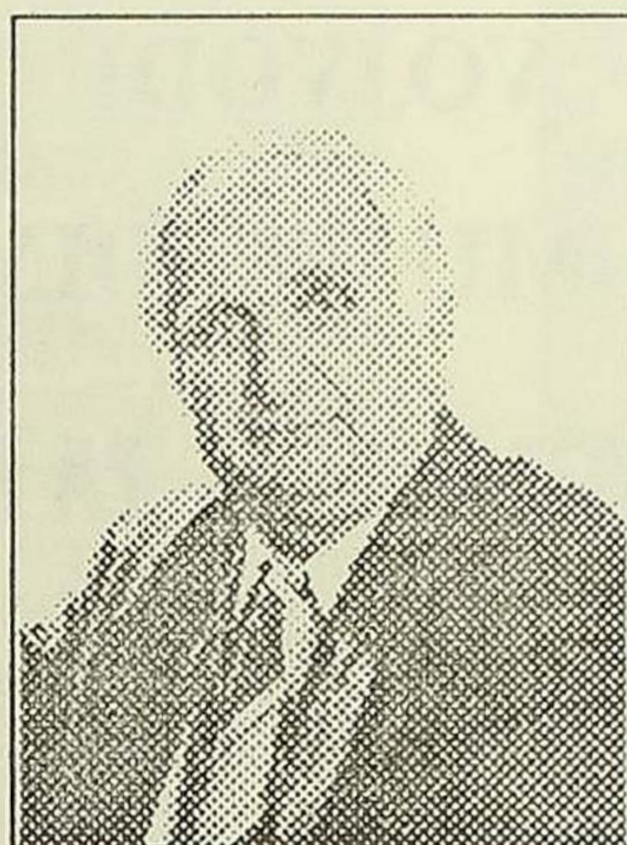
KUCNUO JE
 ČAS DA
 "PROGOVORI I
 TIHA" VEĆINA
 A SUBOTICU I
 VOJVODINU
 KAKVU
 ŽELIMO!

ŠUJICA ILIJA
 Subotica III/109

BAJIĆ MIRKO
 Subotica V/111

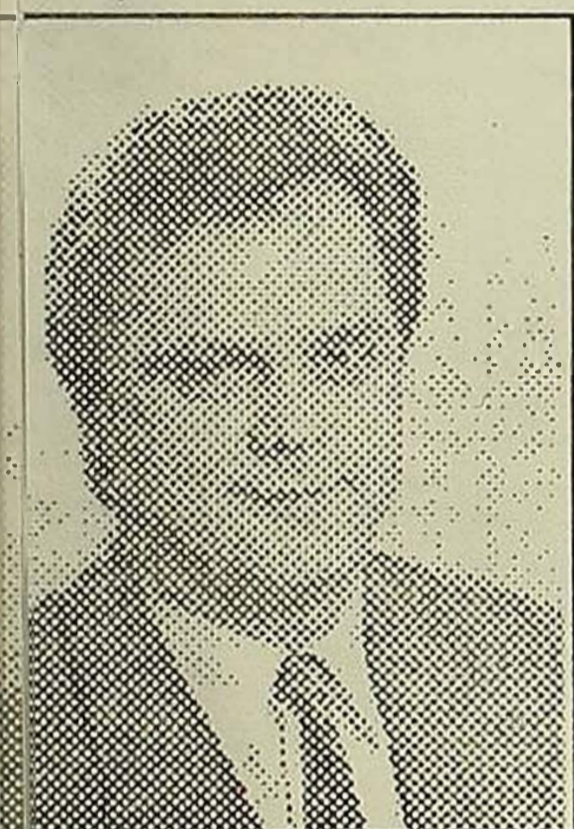

GABRIĆ BLAŠKO
 Subotica VI/112

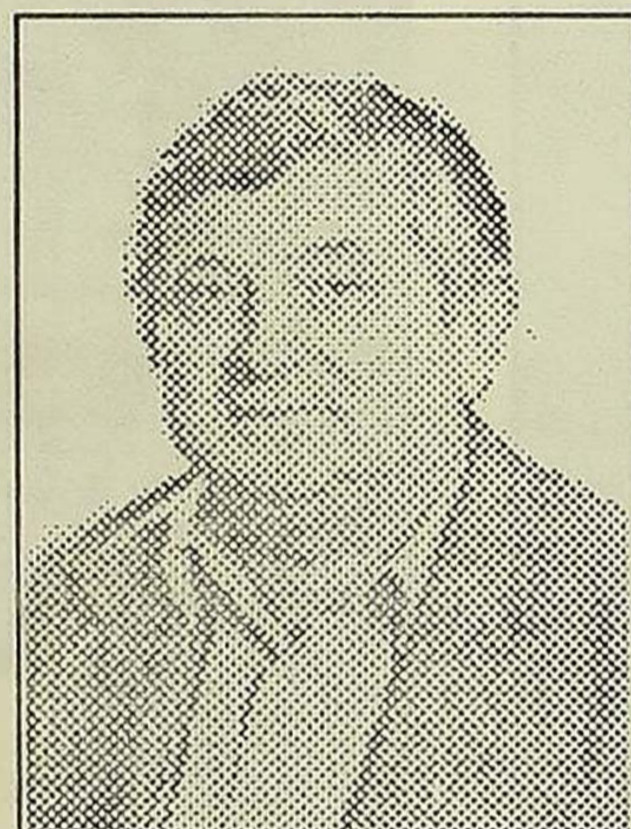

ÁGOSTON BENCSIK
 ERZSÉBET
 Subotica VII/113

KANDIDATI ZA ODBORNIKE U SKUPŠTINI OPŠTINE SUBOTICA

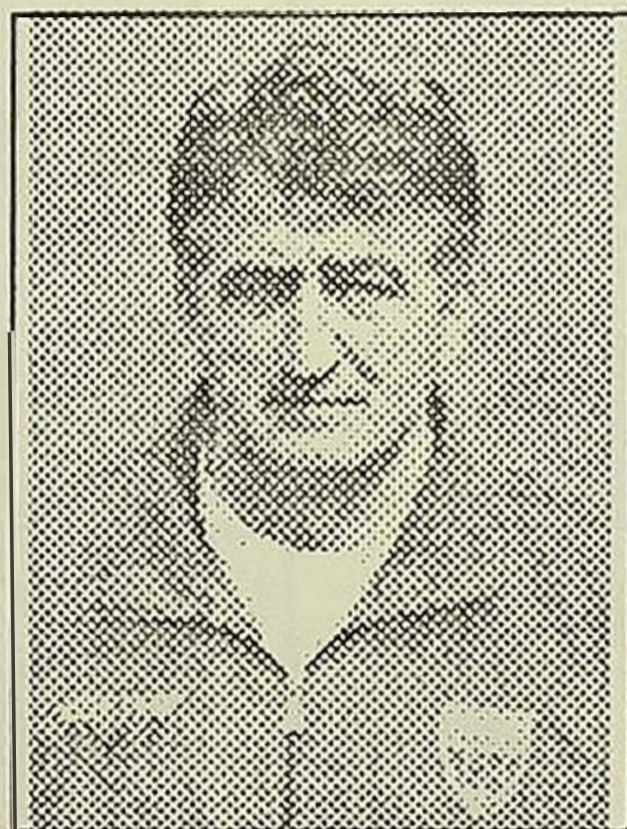
GURINOVIĆ IVAN
 Mali Bajmok 20

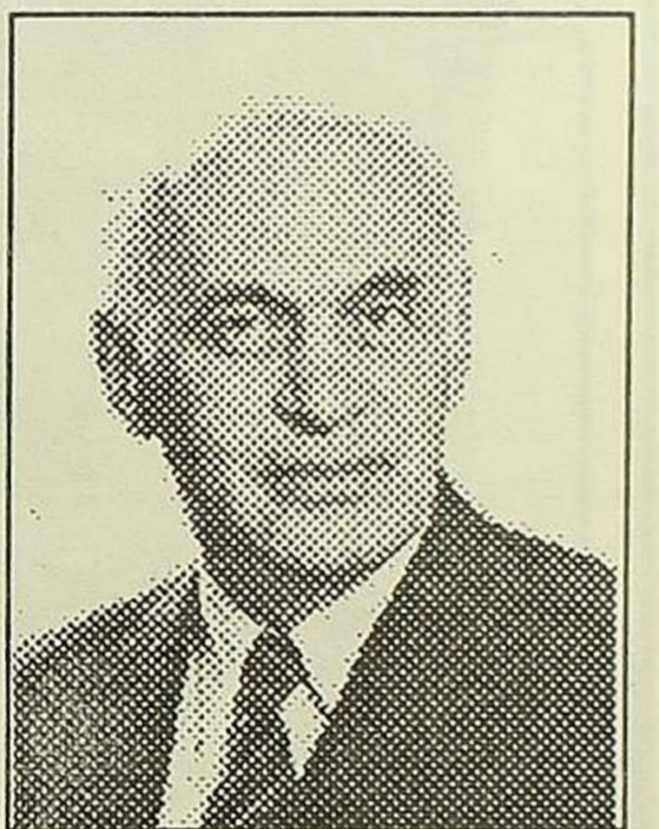
KALMAR ŠÁNDOR -
 ŠAJO
 Gat 22

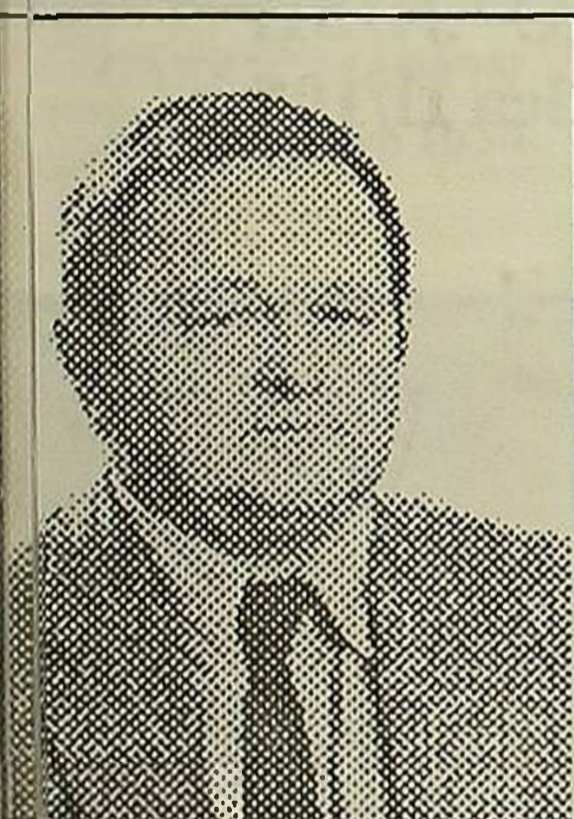
PRČIĆ ZLATKO
 Novo selo 18

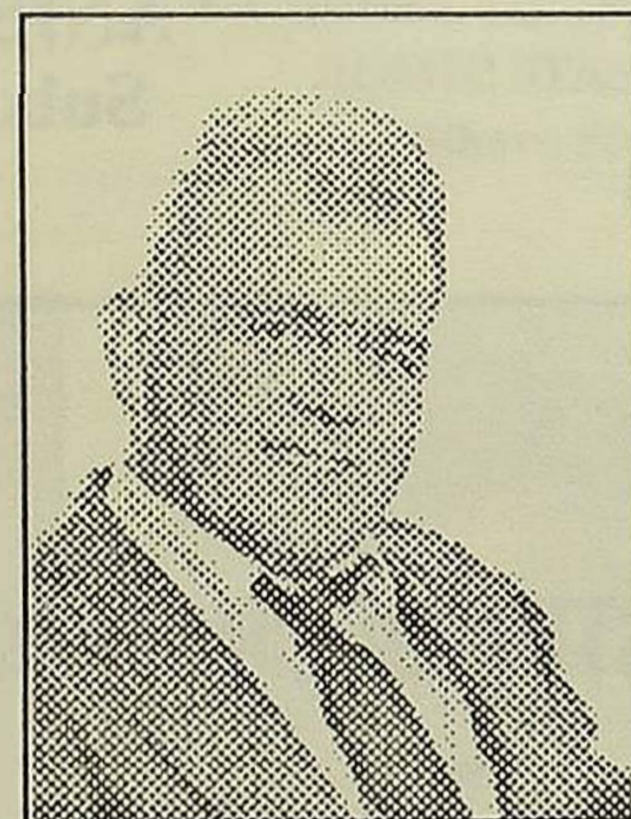
KUSTUDIĆ SLOBODAN
 KULE
 Prozivka 25

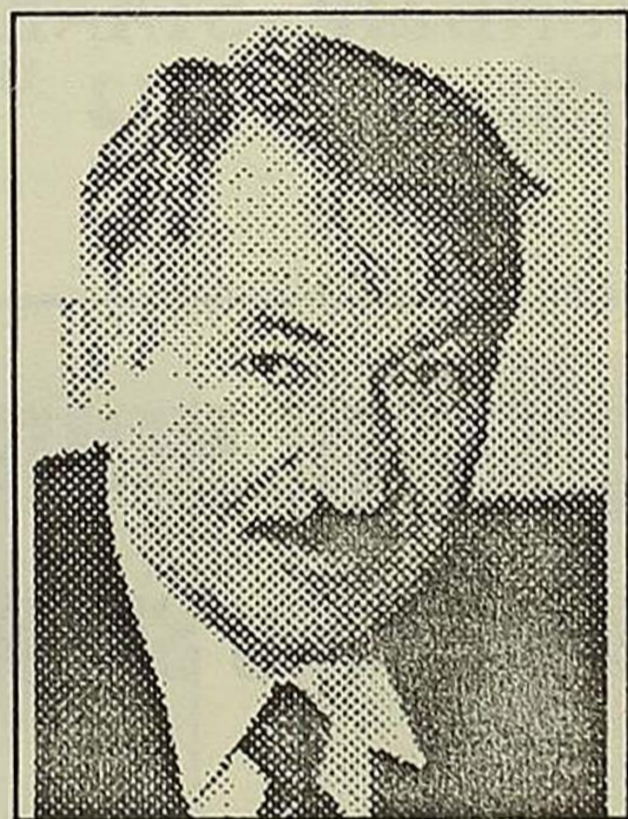
VASILJEV dr. STEVAN
 Novi grad 32

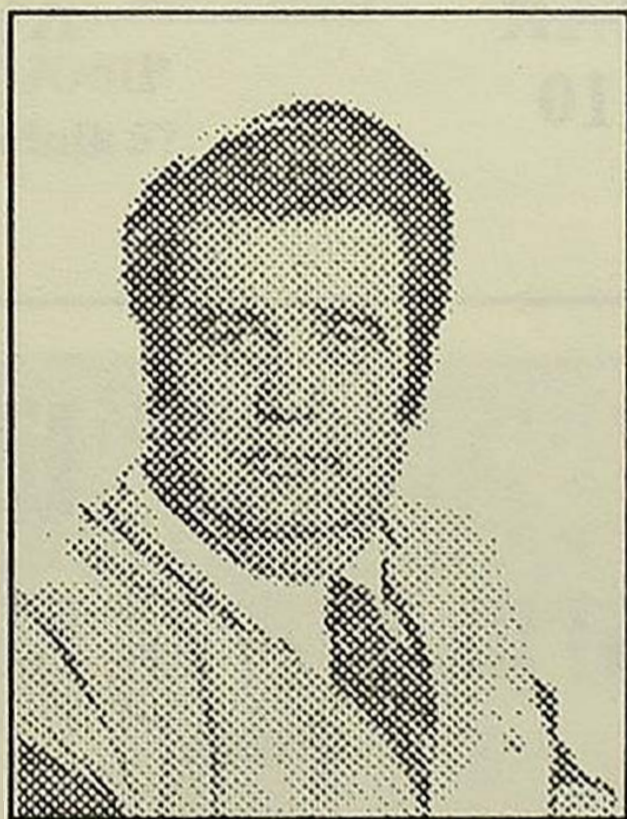
LESZTOVITS ISTVÁN
 Kertvaroš 35

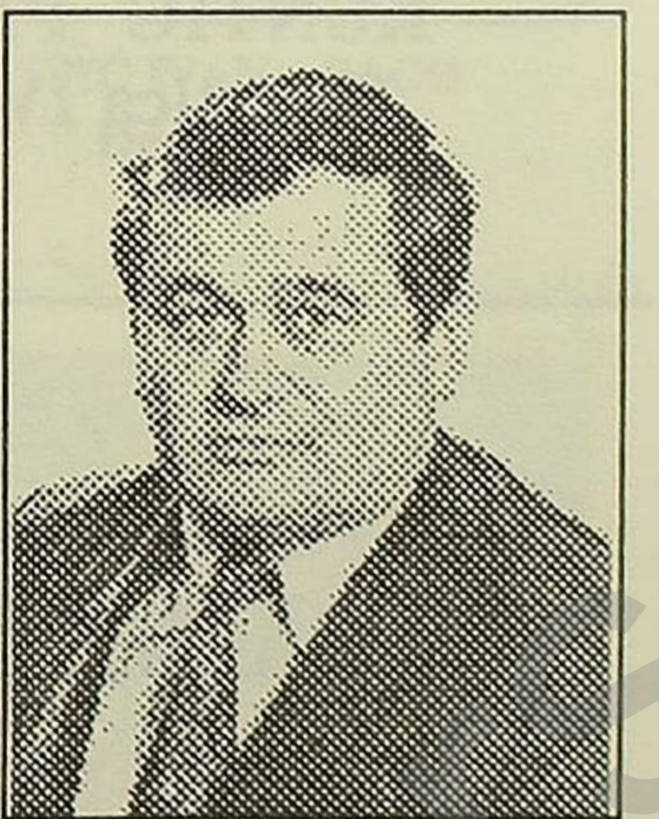
NAGY SÁNDOR
 Peščara 14

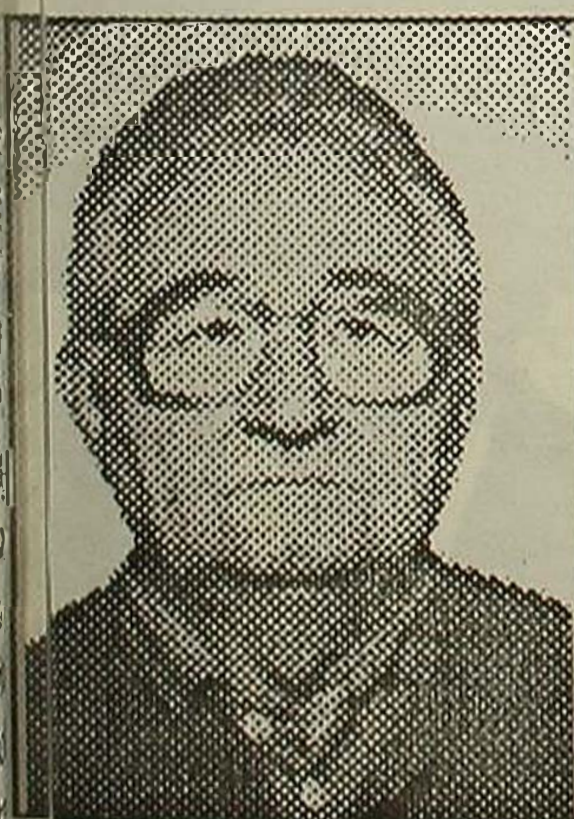
LOVAS ANTAL
 Željezničko naselje 37

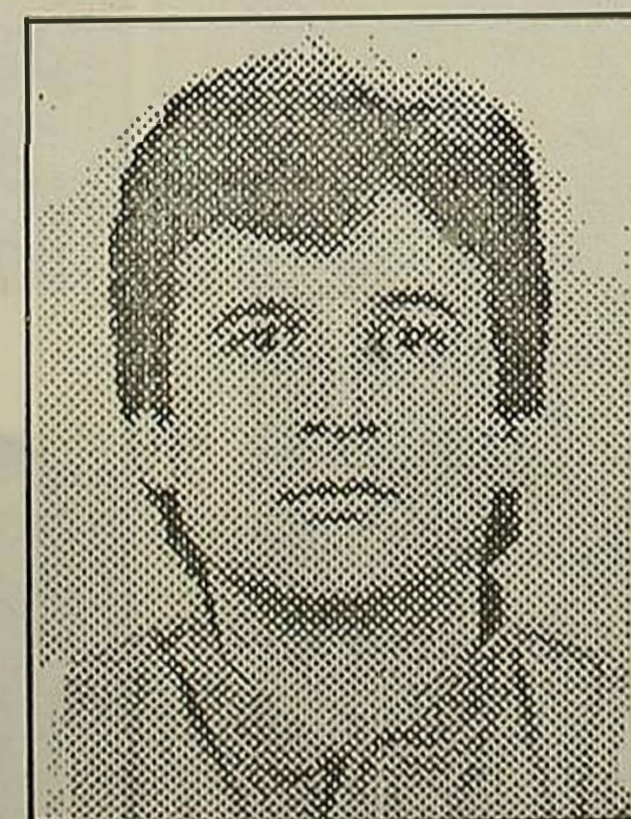
VARGA LÁSZLÓ
 Mali Radanovac 41

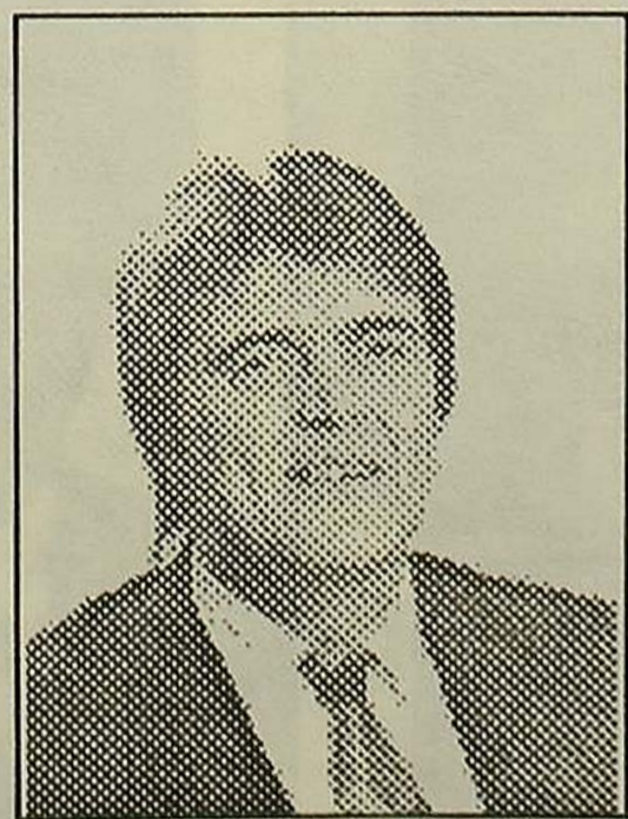
CSIKÓS JÓZSEF
 Mali Radanovac 42

VOJNIĆ TUNIĆ dr
 LJUDEVIT - LAJČO
 Stari Žednik 57

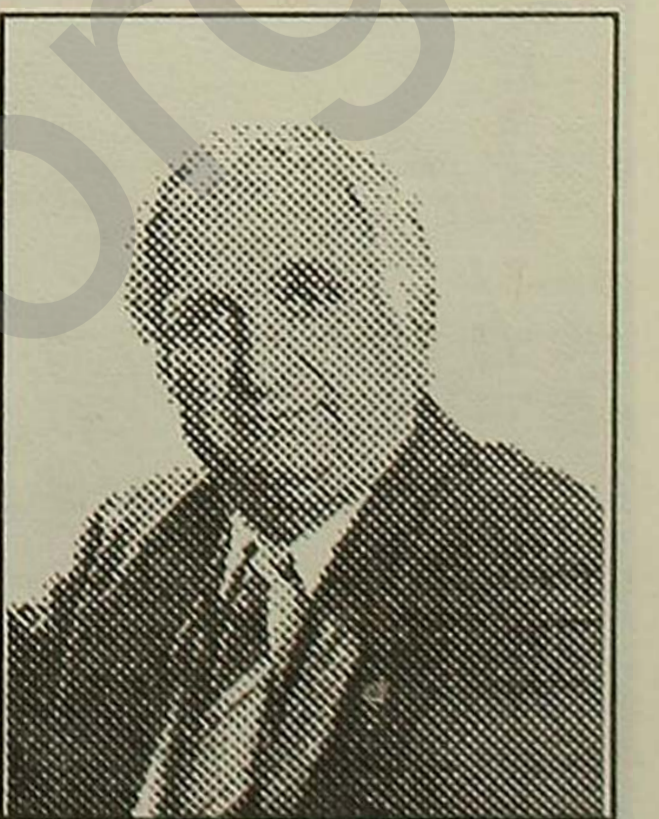
VOJNIĆ PURČAR
 ANTUN
 Novo selo 16

ŠUJICA ILIJA
 Centar III/5

BAJIĆ MIRKO
 Mali Bajmok 19

GABRIĆ BLAŠKO
 Ker 24

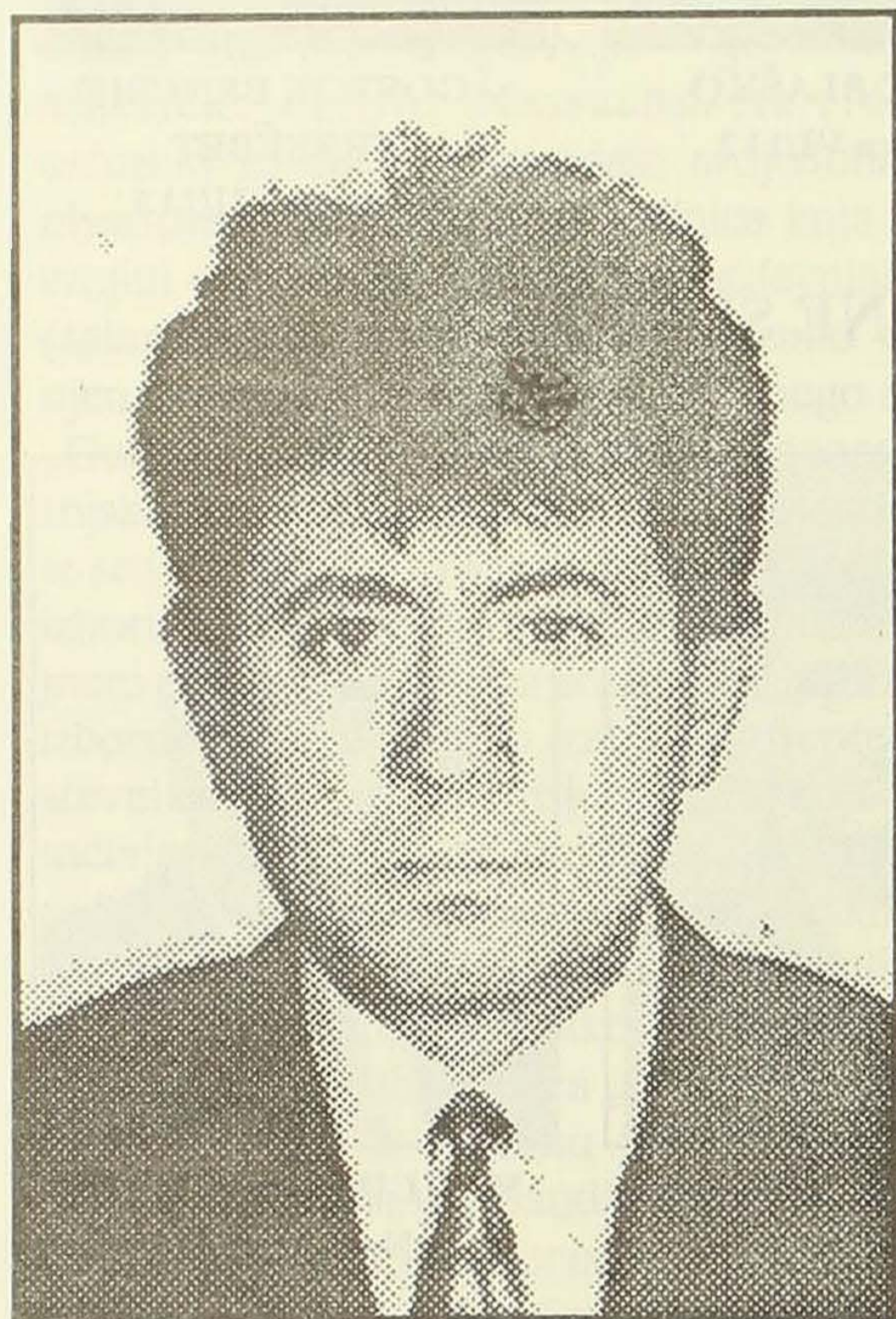

DEMOKRATSKI SAVEZ HRVATA U VOJVODINI IZBORI II. KRUG

VOJVODINI JE MJESTO U EUROPI!

NA SPORAZUMU GRADIMO - NAŠU KULTURNU AUTONOMIJU!

KANDIDATI DSHV - ZA POSLANIKA U SKUPŠTINI AP VOJVODINE

KUNTIĆ PETAR
Subotica IV/110

KUJUNDŽIĆ STANKA
Subotica VI/112

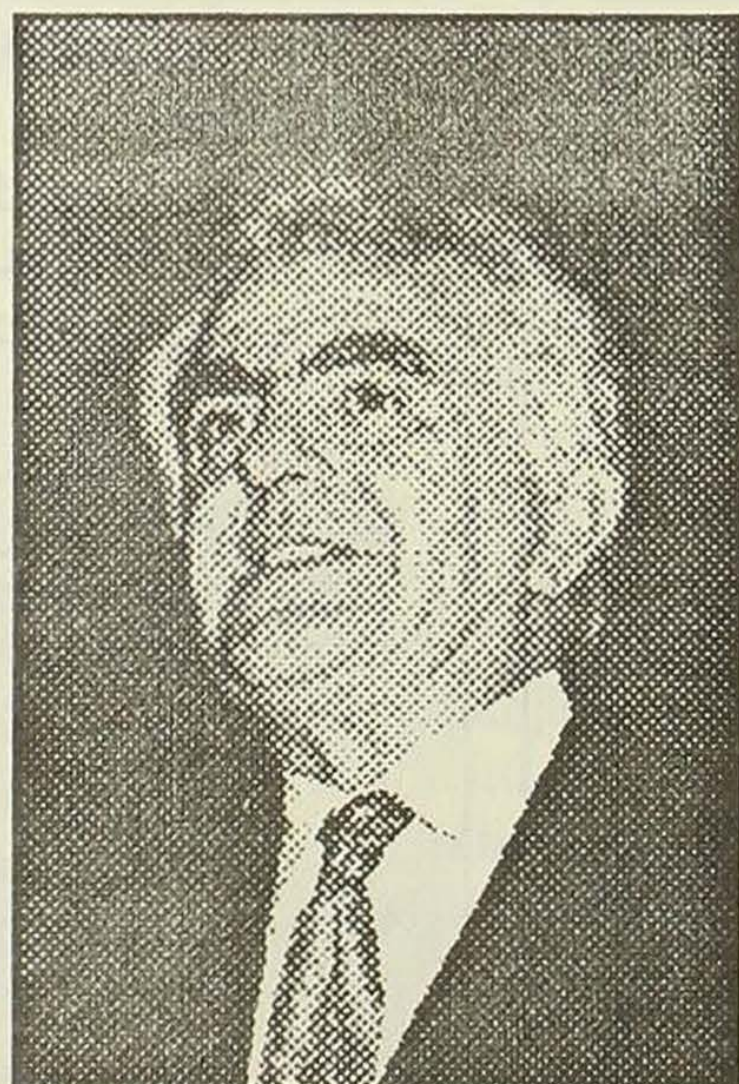
ANIŠIĆ JOSIP
Subotica II/108

IZBORI II. KRUG

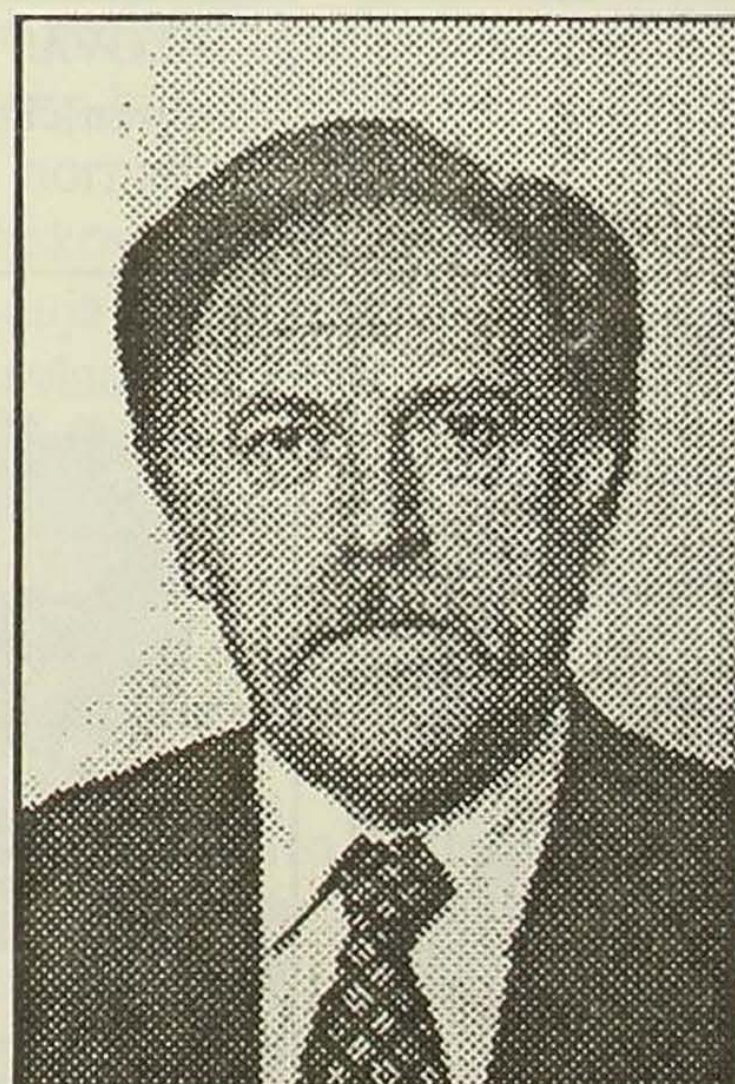
KANDIDATI DSHV - ZA ODBORNIKE U SKUPŠTINI OPĆINE SUBOTICE

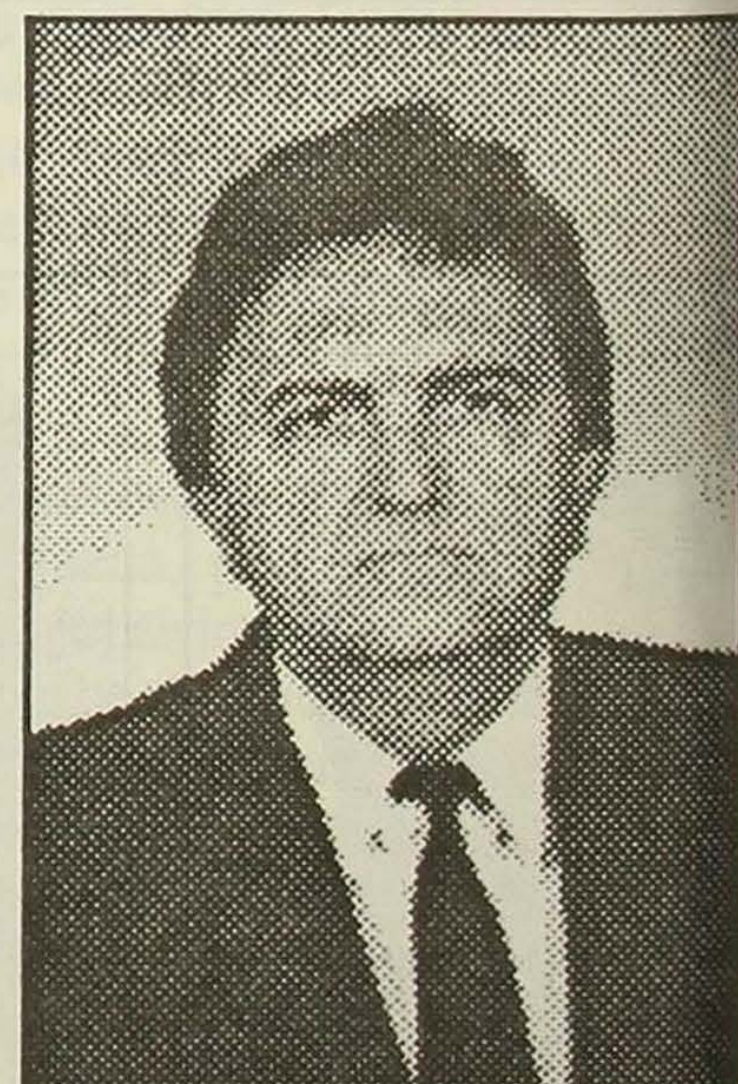
PRČIĆ MILIVOJ
Centar II/4

VOJNIĆ HAJDUK LAZAR
Centar III/6

IVKOVIĆ BELA
Novo selo III/18

BAČIĆ MARTIN
Gat I/21

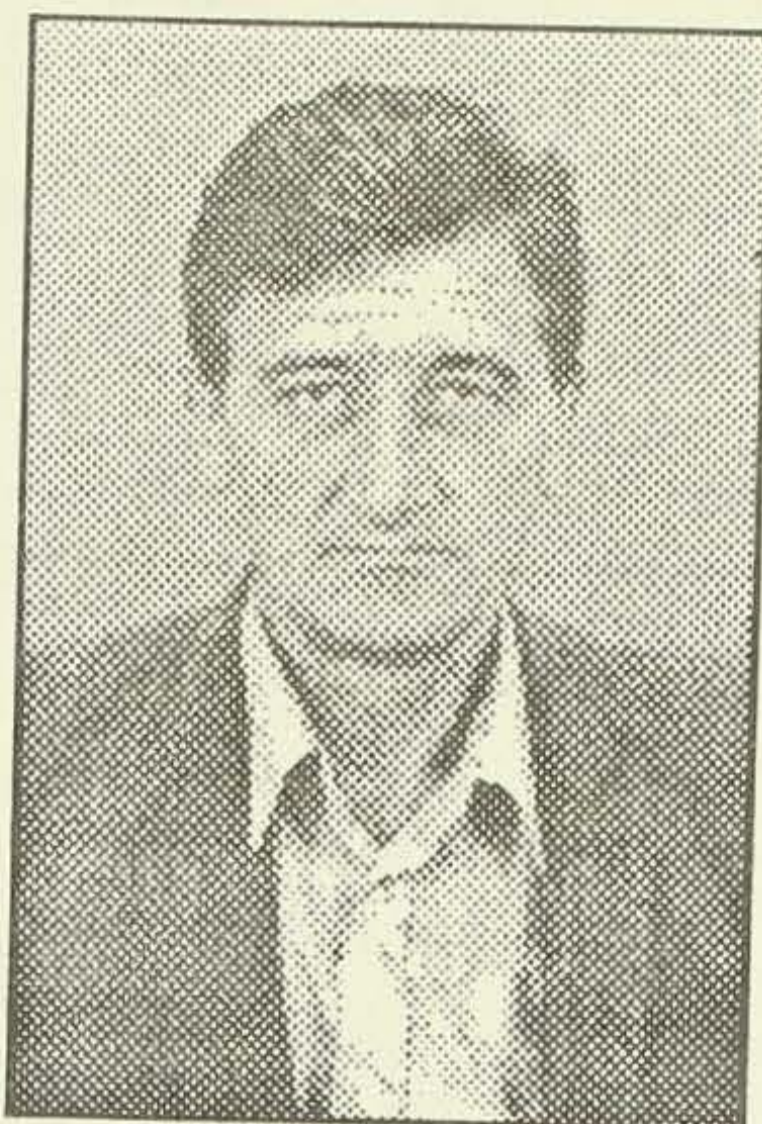
DEMOKRATSKI SAVEZ HRVATA U VOJVODINI

KUJUNDŽIĆ STANKA
Gat II/22

TONKOVIĆ BELA
Ker I/23

ČOVIĆ IVAN
Bajnat 28

ANIŠIĆ JOSIP
Aleksandrovo I/29

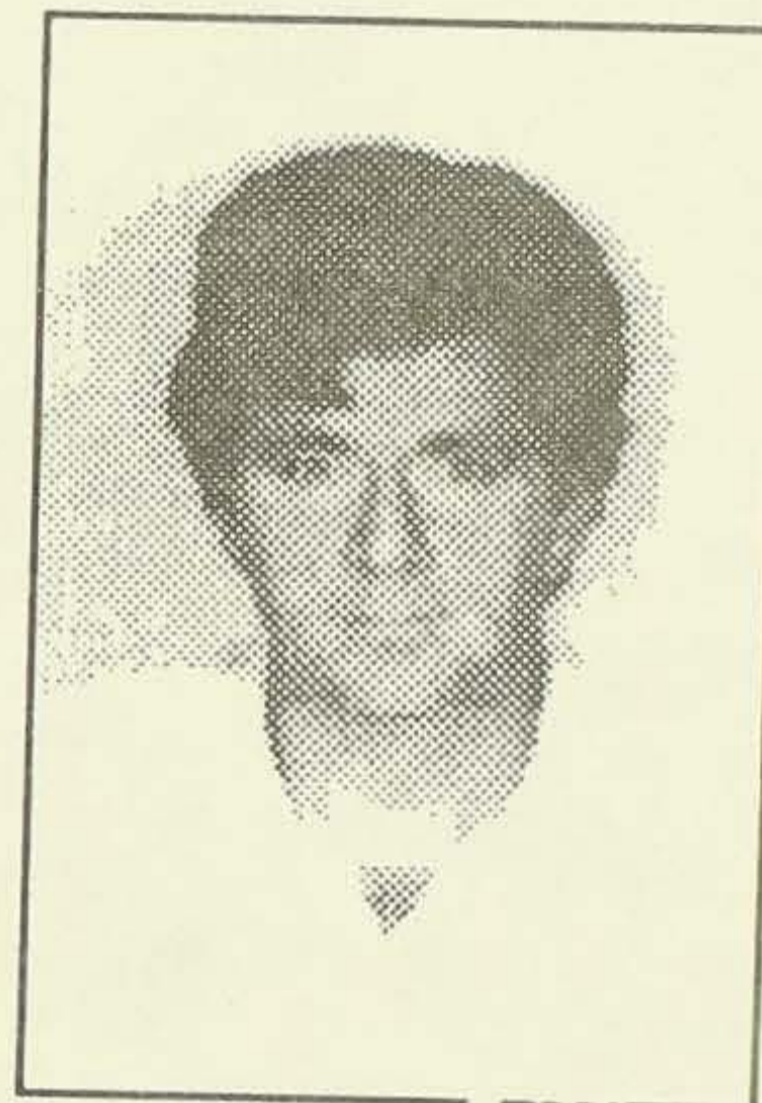
GABRIĆ MARTIN
Aleksandrovo II/30

ROMIĆ STANKO
Bikovo 50

DULIĆ JOSIP
Stari Žednik 57

STIPIĆ IVAN RACO
Đurdin 58

NADHEDEŠI ANTUN
Mala Bosna 63

BERBEROVIĆ MARKO
Tavankut I/64

**NAŠ PROGRAM JE POZNAT...
SUBOTICA JE BILA, BIT ĆE I OSTAT ĆE GRAD!!
SUBOTICA JE I NAŠ GRAD!**

VRAĆAMO POLJULJANI I IZGUBLJENI KONTINUITET TRAJANJA!

Iz starih albuma

Upoznajmo „Bibliju” U naručju Crkve

Bio bi sada red da prijedemo na sam sadržaj „Biblije”; da u njoj potražimo i prepoznamo riječ i poruku Božju. I tomu ćemo se posvetiti, ali jednom drugom zgodom. Uostalom, razgovor o „Bibliji” tek smo otpočeli.

Ipak, na kraju želim još jednom posvijetiti ovo: mi katolici „Bibliju” čitamo, kako se kaže, u naručju Crkve. To slijedi iz svega što smo rekli o „Bibliji” kao „knjizi Božjeg naroda”. I što iz toga slijedi? Evo, prvo: ako tko nije u Crkvi, ako tko nije u zajednici Božjega naroda kojemu je „Biblija” „svoja”, jedva će pravo „Bibliju” shvatiti i s prave joj strane pristupiti. Drugo, ako je netko u Crkvi, još uvijek ne slijedi da pravo razumije „Bibliju”, da se njome pravo služi. „Biblija” je zapravo toplomjer koliko si u Crkvi, a ujedno je putokaz kako ćeš bolje zaživjeti kao kršćanin u svojoj Crkvi.

U svakom slučaju, „Biblija” je i danas, kako smo toliko puta istaknuli, knjiga informativa i formativna. Što se više njom nadahnjujemo, što je bolje poznamo, to smo

bolje obaviješteni o Bogu i njegovoj poruci, to bolje poznamo Božju volju, to nam je jasniji put kojim ćemo se u punini ostvariti kao Božji ljudi. No, nije dosta biti informiran, treba živjeti po „Bibliji”, „Biblija” treba oblikovati naš način mišljenja, osjećanja, prosuđivanja, djelovanja.

U tom smislu trebamo se uključiti u biblijski pokret koji je tako živnuo u ovo naše vrijeme. Što je Crkva bila vjernija Bogu, što je bila svjesnija sebe, u sebi životinija, to je više živjela iz „Biblije” i za „Bibliju”. Stoga se upravo i Crkva na Drugom vatikanskom koncilu osjetila ponukanom da u temelj svoje velike obnove krajem drugog tisućljeća Kristova ugradi konstituciju o božanskoj objavi „Dei verbum – Božju riječ”.

Taj obnovni posao ni izdaleka nije završen; on još uvijek traje i predstavlja uvijek nov izazov svakomu kršćaninu i svakoj kršćanskoj zajednici. Tako možemo, u dobru smislu, na svoje vrijeme primijeniti riječi što ih čitamo od proroka Amosa: „Evo, dolaze dani... kad ću poslati glad na zemlju, ne glad kruha ni žed vode, već slušanja riječi Gospodnje” (Amos 8,11). (kraj)

Bonaventura Duda

Nije vic

Boltina režija

Ima tome desetak godina, koja manje koja više nije od značaja za ovu prigodu. Bio je vreo, sparan julski dan. Čudo od vrućine Podne. Ili digod oko podne. Zamišljen, zaljubljen u svoje brige kroz ćutenje Bolto je polako deko, ponavljajući u sebi: Sunce Prži Sve, Sve Prži Sunce, tako do besvijesti. Prekidajući ponavljanje ponekim de, tek de upozori konja, tko je tu gazda.

Kad nekako iza Radine mijane na vrućicu, ko iz zemlje iznikao, poput sudanski trave niki, zaustavi ga „vojvodanski” drski čovječuljak s velikim brkovima i kožnom kaputu, obliven znojem, oštro zapita: „Matori, jel Subotica odavde daleko”? Bolto otegnu to, raspuzno ko ravnica izusti jedno, hhhhho oooo, Neznano da li konju, čovječuljku ili sam sebi, s obzirom da je konj već stao.

– Subotica?! – začudi se Bolto, i ponovno u većem čudu – Subotica, odaleg nije daleko – nadometne.

U daljini nazirao se lijepo toranj Gradske kuće.

– Nije kažeš, a jel bi ti mene poneo? – naredivački zamolbeno upita brkati.

– Ta kako Vas ne bi pono, penjite se Vasamo.

A osmjeh mu umije starački već zbrčak no lice. Smijucko se u sebi Bolto.

Nepoznati se nekako uspuza na kola zavali u šarage na osušeni mišlinger i ubrzao zadrijema.

Jednim „de”, kola krenuše. Deko je Bolto polako, svatovski, bez riječi, u sebi ponavljajući, Sunce Prži Sve, SuPrSv, skraćujući iz do sade ili umora, tko bi znao. Politikom se nikad bavio nije. Mada je osjetio da je i taj sitni smiješak već neka politika. To je osjetio ali nije znao.

Tek poslije jedno dva sata vožnje i sitno truckanja u parasničkim kolima, skoči „koparen” putnik iz šaraga i zapita: – Pa de bro, matori, jel već daleko ta Subotica?

Bolto, sad razveže divan, pa počme dugačkim ho – ne znamo da li konju, sebi i onom u kožnom kaputu – te špricerski hladno: – E, vidite gospodaru, Subotica je odalek već zdravo i tušta daleko. Ta mi smo već i Žednik prošli. Moj salaš je oma tu, u ovim uvratinama – i lijeno pokaza rukom desno.

Brkati sočno opcuje, zavapi, zapretri očajno upita:

– Šta ćemo sad!?

– Ništa. Idemo dalje – hamiški zbudjen i nevino će Bolto.

– Kuda dalje? – povika brkati – Ti si išao u suprotnom pravcu, matora stoko!

– Nisam gospodaru, – po pravdi će Bolto – ja sam deko dobro. Vi ste samo pitali jel Subotica daleko. E, vidite, ja sam kazo daleko nije, ko što i je, jel otaleg Subotica i nije bilo tako daleko, a odaleg, vidite, bogami jestu. Vi niste kazli di ćete – razvezo se Bolto, a sebi se sitno smijucka; tako sitno da se na salašu slime trese.

– A ako ćemo po pravdi, ni ja Vas nisam pito kud bogdate.

Onaj u kožnom kaputu đipi, skoči, i povika: – Jebem ti salaš, jebem ti autonomiju jece... I zaputi se po julskoj vrućinu u lijevo.

Bolto će na to, ali ovoga puta kratko oštro konju „de” i lagano ga kandžijom pomiluje po ušima. Konj od dragosti zarzao sitno zakasa.

Kako je nesretnik došao u Suboticu, ne poznato je. No poslije je od ovoga htio režirati avangardnu kazališnu predstavu. Nije mu uspjelo. Nikako nije mogao naučiti kako se to vojvodanski kaže ho, a salašarski de. (s.)

Kutak za žene

Obojimo se u žuto

Mnoge će šetnje romantičnim ulicama put Braće Radića, Štrosmajerove, Petra Lapšina i još neke slične podsetiti na neki sličan trenutak iz prošlosti, na neku burnu, događajima preplavljenu, jesen ili pak možda na neki miran bezbrižan period... Žuta, jarka jesen neće nikog ostaviti ravnodušnim.

Godišnje doba koje je još kratko sa nama pojavljuje naš mali grad toplim bojama i svojom nijansom čini ga vedrijim i lepšim. I veća, klupe, parkovi i ulice (uprkos vrednim rukama radnika čistoće) bivaju pokriveni opalim lišćem, a grad osetno tim činom gubi na toplini. Kako zadržati toplinu te zime i preživeti depresivnu zimu hladnih dana?

Naravno, osim dobre knjige, jedno od rešenja ticalo bi se i garderobe.

Svako od nas je bar ponekad bio zatečen od strane prijatelja: „Zašto si danas u ovom?” Takvo pitanje predstavlja reakciju online na vaš izbor garderobe konkretnog dana koja opet ogledava raspoloženje duha.

Zarad ispravke, predlažem toplije tonove koji nas vraćaju u vedra razmišljanja... Evoljani bi bio i samo detalj na tamnijoj paleti, poput cvetnog broša, vidnih boja ili mramora odnosno nakita, marama i slično (naravno, u zavisnosti od materijalnih mogućnosti). Dijapazon bi se kretao od suknje, kompletica, haljina, kaputa – svako prema mogućnosti.

Uprkos hladnoj zimi obojimo se u žuto – boju sunca – boju leta koje je bilo tako kratko!

(d.)

(nastavak sa str. 4)

„Žig”

Ostvarile su se vekovne težnje najumnijih Bunjevaca, ostvario se naš najlepši san! A ama, bunjevačkim otpadnicima i novopronovanim Hrvatima, da ne kažem i Hrvata, šta je vama ostalo? Ništa! Oalo je da zastupate šaćicu pravih i časnih Hrvata i par izdajnika bunjevačkog roda ka što ste vas dvojica i vama slični. Ne mogu a da ne budem malo maliciozan i da vam podsetim na popis stanovništva u Subotici 1931. godine, kao i na strukturu daka u suptičkoj gimnaziji 1940. i 1941. godine. Tekstovne 1931. godine struktura stanovništva u Subotici bila je kao i 1941. slična, dakle 43.832 Bunjevca i 880 Hrvata. A školske 1940/41. u gimnaziji bilo je 289 Bunjevca i 18 Hrvata – dakle a školske 1941/42. 213 Bunjevca i 5 Hrvata. Dakle, govorimo, tako će biti od danas pa u buduću, po priznanju Bunjevaca da budu konstitutivni narod i posle novog popisa stanovništva koji će uskoro uslediti, vi ćete predstavljati jednu marginarnu grupu koja će arlaukati oko svojih 880 ili nešto više ljudi, ovde žigosana a u Zagrebu prokazana kao nesposobna, jer je izgubila narod i nije za šila posao.

(nastavak na str. 11)

Kratka priča

Predizborna mučnina

Između mašte i zbilje, događaja i doživljaja, granica mi nikada nije bila jasna. Gdje počinje mašta, a gdje zbilja; odnosno da li je mašta dio zbilje ili je zbilja cjelina mašte pitanje je koje mi ponekad izaziva stvaralačku mučninu. Mogući odgovor me ne zanima, kao ni eventualno rešenje u nekoj budućoj prošlosti.

Koncem sedamdesetih prvi puta sam pročitao „Pukovniku nema tko pisati” Gabriela Garcie Marqueza u prijevodu Milivoja Telećana, treće izdanje „Znanje” Zagreb 1979. Prvo čitanje me se dojmilo na razini literature. Dobro.

Ovih dana uoči prvoga kruga izbora, slučajno (da li slučaj postoji kod čovjeka koji ne razlikuje maštu od zbilje, ne znam, ni ne želim znati) knjiga mi se našla u ruci. Iz dosade, puke radoznalosti, ili?

Rutinski čitam prve stranice. Pročitao sam je u dah, za veče uz toplu kaljavu peč. Nakon sklopljenih korica prazan, zurim u žarulju od 100 wati. Peku me oči. Suze. Svrbi duša. Uvlačio se neki nemir. To se uvlačilo u mene.

– Odgovori mi.

Pukovnik nije bio svjestan je li te riječi čuo prije ili poslije sna. Svitalo je. Prozor se ocrtavao na zelenoj nedjeljnoj svjetlosti. Učini mu se da ima groznicu. Pekle su ga oči i morao je uložiti veliki napor da dođe k sebi.

– Što ćemo učiniti ako se ništa ne bude dalo prodati? – ponovi žena.

– Tada će već biti dvadeseti siječnja – reče pukovnik, savršeno bistar. – Dvadeset posto isplaćuju istoga dana.

– Ako pijetao pobijedi – reče žena. – A šta ako izbugi. Nisi računao da pijetao može i izgubiti.

– Ovaj pijetao ne može izgubiti.

– Ali uzmi da izgubi.

– Predstoje još četrdeset i pet dana da bi se o tome počelo razmišljati – reče pukovnik.

– A što ćemo dotle jesti? – zapita i uhvati pukovnika za porubljen izrez majice. Svojski ga prodrma.

– Reci mi, što ćemo jesti?

Moralo je proteći sedamdeset i pet godina – sedamdeset i pet godina života, minut po minut – da pukovnik dočeka ovaj trenutak. Očuti se uzvišenim, jasnim, nepokolebljivim, kad je odvratio:

– Govna.

Zatvaram korice knjige. Mučninom. Želim da odem, da pobjegnem, da kažem... Uzimam šešir, po običaju stavljam ga na glavu – lijep običaj.

Ispred „Dinamotransa” čekam jedinicu. Turistički autobus za Suboticu. Autobus dolazi. Ulazim, uzimam kartu, dva dinara i na zglobu razmišljam pitajući se: zar je trebalo sve ovo da nam se dogodi, da bih shvatio poruku knjige „Pukovniku nema tko da piše”.

Opetujem pitanje u sebi dok autobus na uglu Marksovog puta skreće u Bajnatsku. Odlučujem, idem u Šandor. Idem u mijanu „Hag” na piće. Kakva simbolika, tu gdje je mijana „Hag” nekada je bila crkva. Tu gdje je šank, nekada je bio oltar. Kakvo znakovlje, niz hrptenicu sjuriše se hladni srsci. Poruka ili znak? Kako sve to isčitati.

Znam, ne bih trebao piti. Ne zbog antibiotika u sebi, već što sam obećao i što ne znam da li je pukovnikov pijetao pobijedio ili su morali jesti...

U „Hagu” naručujem duplu sodu. Europski!

Promišljam, pukovniku nema tko da piše, a meni, a nama, a...

Luka Jozić Hajduk

Još uvijek ništa?

Naš izbor

Pohvala svetu

Ne napuštaj me svete
Ne idi naivna lasto

Ne povredite zemlju
Ne dirajte vazduh
Ne učinite nikakvo zlo vodi
Ne posvadajte me sa vatrom
Pustite me da koračam
Prema sebi kao prema svome cilju

Pustite me da govorim vodi
Da govorim zemlji
I ptici koja živi od vazduha
Glas moj ispružen kao živac
Pustite me da govorim
Da ina vatre u meni
Možda ćemo jednom moći
Da to što kažemo dodirnemo rukama

Ne napuštaj me svete
Ne idi naivna lasto

Branko Miljković

Koncert

Kamerni hor „Pro musica” održaće koncert 18. XI u 19 sati u subotičkoj katedrali.

Dirigent je Gabriela Egete.

Hor će i u vremenu od 22. do 24. XI gostovati u mađarskom mestu Karcag, gde će imati dva nastupa.

Ulaz na koncert u katedrali je slobodan.

HKPD „Matija Gubec”

Godišnji koncert folklor

Svoj će redoviti godišnji koncert Folklor-na sekcija Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva „Matija Gubec” iz Tavankuta održati u nedjelju 24. studenoga u Domu kulture u Tavankutu s početkom u 19 sati. Prikaz učinka jednogodišnjeg rada ove Sekcije Društva još je jedna od manifestacija koja se odvija u sklopu proslave 50. obljetnice postojanja „Matije Gupca”.

Imenik rocka

Alex Harvey – pokojni veteran britanskog rhythm and bluesa, i legendarni roker koji je utemeljio „vodviljski” rock u Britaniji. Stariji brat takođe preminulog gitariste grupe „Stone The Crows”, Les Harveya.

Probrana diskografija:

- Framed (1972)
- The Impossible Dream (1974)
- Tomorrow Belongs to Me (1975)
- Live (koncertni, 1975.)
- Fourplay (1977)
- The Mafia Stole My Guitar (1979)

Richie Havens – crnoputi američki pevač, kompozitor, aranžer, gitarista i svirač sitara, jedan od velikana „Woodstock- generacije”, svojevremeno proglašavan „crnim Dylanom”, poznat po veštom korišćenju neubičajenih gitarskih „otvorenih” štimova, uverljivom vokalu i sjajnim obradama tuđih kompozicija (naročito „Beatlesa” i Dylana).

Probrana diskografija:

- Mixed Bag (1966)
- Richard P. Havens (dvostruki, 1969)
- Alarm Clock (1976)

„Screaming” Jay Hawkins – veteran američkog rhythm and bluesa, čovek koji je prvi počeo da koketira s magijom na sceni i uvodi „horror show” na estradu, pojavljujući se na sceni s rogovima u nosnicama, s lobanjom u šaci, ogrnut vampirskim plaštom, izlazeći na binu iz mrtvačkog kovčega, i slično. Rođen je davne 1929. godine, u Clevelandu, državi Ohio, a aktivan je i dan-danas (ljubitelji filma mogli su ga pre neku godinu videti u epizodnoj ulozi recepcionera, u Jim Jarmuschovom filmu „Mystery Train”). Pravo mu je ime Jalacy Hawkins, a sem talenta za komponovanje (besmrtna „I Put a Spell on You”) i glumatanje poseduje i vanredan muzički dar – vanserijski je pevač, pijanista, orguljaš i saksofonista.

Kompletna diskografija: – I Put a Spell on You (1969)

- What That Is (1970) – Real Life (1983)
- Screamin the Blues (1933)

The „Hawkind” – vesela družina otkačenih „hippy-freakova”, čudaka, muzičara i ljubitelja naučne fantastike, koja je osnovala svoju komunu, a iz nje 1969. izne drila grupu „Hawkind”: Dave Brock (vokal gitara, usna harmonika, udaraljke), Dick Mick Davies (elektronski zvučni efekti i sintetizatori), John Harrison (bas gitara), Terry Ollis (udaraljke i bubnjevi), Mick Sillater (gitara), i Nick Turner (alt saksofon, udaraljke i vokal). Ovi „pioniri” simfo-roka s elementima naučne fantastike (tekstovima ih je snabdevao južnoafrički pisac i pevač Robert Calvert), pred raspad su često menjali postavu (jedino je Brock do kraja ostao u grupi), pa i ime (jednu su ploču izdali kao „Hawklords”), te su im u izvesnom, kratkotrajnom periodu, članovi bili i Lemmy (kasniji lider i basista grupe „Motorhead”), slavni irski bubnjar Ginger Baker.

Probrana diskografija:

- In Search of Space (1971) – Space Ritual (dvostruki, koncertni, 1972)
- Live '79 (1980)
- The Chronicle of the Black Swans (1985)

Robert Tilly

FOND ZA OTVORENO DRUŠTVO

oglašava konkurs za program

ARTSLINK '97

Program Artslink omogućava boravak umetnika i art menadžera iz Centralne i Istočne Evrope i zemalja bivšeg Sovjetskog Saveza u nekoj nekomercijalnoj umetničkoj instituciji u Sjedinjenim Američkim Državama. U periodu novembar-decembar 1997. godine, odabrani kandidati biće uključeni u zajedničke stručne i umetničke projekte. Konkurs nije predviđen za studiranje, naučno-istraživački rad, amatersko bavljenje umetnošću, niti za komercijalne projekte. Za program Artslink mogu konkurisati profesionalni umetnici i art menadžeri, državljani SRJ sa stalnim mestom boravka u SR Jugoslaviji, angažovani u nekomercijalnim umetničkim institucijama ili programima iz oblasti: **vizuelne i primenjene umetnosti, arhitektura, dizajn, film, video, radio, književnost, muzika, pozorište, balet, multimedijalne umetničke discipline.** Stipendija Artslink obuhvata: povratnu avionsku kartu do institucije-domaćina u SAD, zdravstveno osiguranje, smeštaj i troškove boravka. Odabrani kandidati podležu proverbi znanja engleskog jezika, a konačnu selekciju vrši stručni savet u Njujorku.

Konkurs je otvoren do 1. decembra 1996. godine
Prijave za konkurs i dodatne informacije mogu se dobiti u koncelarijama Fonda za otvoreno društvo:
Beograd 11000, Tolstojeva 5, tel: (011) 660-937
Novi Sad 21000, Jevrejska 4/II, tel: (021) 613-309
Podgorica 81000, Jola Piletića 53, tel: (081) 25-066 i 25-088
Priština 38000, Banjalučka 38, tel: (038) 28-718

Krležijana

Metode vladanja

Maksima: „Svrha posvećuje sredstvo”, tupa negacija pameti i morala, pretvorila se u jedino političko pravilo na svim meridijanima i paralelama, a ovaj posljednji rat (1914 – 18), i svi ratovi vezani s njim, ovu su neadertalsku maksimu dotjerali do parokizma. Politički šarlatani danas raspolažu

ogromnim masama topova i mitraljeza, oni su organizirali rafiniranu silu i ciničnu pamet, oni danas štampaju čitave piramide biblioteka krcate knjigama za zaglupljivanje masovnog ričeta, što ga gospoda Cezari i Cezaromani iz svoje perspektive zovu „lojalnim, vjernim i odanim pučanstvom”, u prenesenom smislu „Narodom” ili u vrhunaravnom značenju „Nacijom”.

Miroslav Krleža (1946)

Nova knjiga

Vrijedan prinos povijesti hrvatskoga književnog jezika

Josip Buljovčić: „Filološki ogledi“, „Subotičke novine“, Subotica 1996., str. 180

(Članci: „O jeziku i ortografiji gradskog Statuta iz 1745. godine“; „Značaj izdanja Uiverzitetske štamparije za formiranje pisanog jezika i kulturu bačkih Hrvata (Bunjevaca)“; „Udeo 'Bunjevačkih i šokačkih novina' u razvitku pisanog jezika kod bačkih Bunjevaca u drugoj polovini XIX veka“; „Ujedi ilirskog preporoda kod bačkih Bunjevaca“; „O jednoj bunjevačkoj adaptaciji Zmajevog prevoda 'Viteza Jovana'“)

Izbor članaka Josipa Buljovčića, objavljen u knjizi „Filološki ogledi“, raznorodan je obuhvaća priloge napisane tijekom posljednjih petnaest godina autorova znanstvenog rada. Grupirani u pet cjelina, obuhvaćaju teme iz različitih područja jezične problematike, no kao posebno značajan prinos povijesti hrvatskoga književnoga jezika izdvajaju se članci iz prve i druge cjeline („Historija jezika, standardizacija“, te „Potreba dijalekta u komunikativnoj funkciji u književnosti“).

Osobitu je pozornost autor ovdje posvetio jezičnim previranjima u tzv. „zakašnjelom preporodu“ bačkih Hrvata u drugoj polovici XIX. stoljeća, no člankom „O jeziku i ortografiji gradskog Statuta iz 1745. godine“, u kojem se čitajući prijelaz teksta Statuta i analizu njegova jezika, približava čitatelju i dopreporodno stanje jezika pismenosti. Uz niz osobitosti tipičnih za pjesni govori, autor ističe značaj grafije Statuta, nastale prema mađarskom uzoru kao i u vrijeme sjevernom hrvatskom području u to vrijeme (tj. u kajkavskoj i slavonskojštokavskoj pisanoj pismenosti). Osobine izraza, osobito leksika i sintakse, temelje se na književnom iskustvu stečenom na djelima franjevac, čija je provincijalna jezična do polovice XVIII. stoljeća povezivala južnu Ugarsku, tj. Bačku, sa Slavonijom, Bosnom i Dalmacijom.

U ovom svjedodžbu ranih dodira bačkih Hrvata s Hrvatima iz drugih regija nadovezuju se članci objavljeni u budimskoj Sveučilišnoj listi između 1777. i 1848. Sva su ona, namijenjena daleko široj publici, imala odjeka i među ljudima od pera u Bačkoj, izgrađujući u njihovoj svijesti o bliskosti s drugim krajevima i otvarajući traga u grafiji, izrazu, znanstvenim i literarnim poticajima.

Narodni preporod 30-ih godina XIX. stoljeća sa svojom snažnom ulogom u formiranju moderne hrvatske nacije i suvremenoga hrvatskoga književnog jezika, te aktivnostima,

nije mogao ostati bez odjeka ni kod bačkih Bunjevaca. U članku posvećenom ovom problemu Buljovčić donosi naznake nepovoljne opće situacije za zrcaljenje ovakvih utjecaja, no ističe biskupa Ivana Antunovića kao središnju ličnost u narodnom preporodu kod bačkih Hrvata. Pri pokretanju i koncipiranju „Bunjevačkih i šokačkih novina“ on je imao pred očima praksu iliraca, a njegova shvaćanja o jeziku i narodnosti nisu nimalo drugačija od njihovih. Rješavanje problema grafije i pravopisa, težnja za izgrađivanjem i prihvaćanjem jedinstvenog književnog jezika, južnoslavenska orijentacija, rodoljubiva i prosvjetiteljska usmjerenost u književnom i publicističkom radu baštinjene su tečevine Ilirskog pokreta u narodnom preporodu bačkih Hrvata.

U članku „Različiti pogledi na standardizaciju jezika kod bačkih Bunjevaca u drugoj polovini 19. veka“ autor donosi stavove popraćenje izvancima iz tekstova sudionika u jezičnoj polemici iz tog vremena. Osnovni sukob između zastupnika ikavice i ijekavice samo je mjesna inačica sličnih polemika vođenih i u drugim hrvatskim regijama između regionalista i dalekovidnijih zastupnika općeg jezičnog tipa, samo što su se one u bačkih Hrvata nastavile i nakon konačnog prihvaćanja ijekavice za temelj hrvatskoga književnog jezika. Drukčiji politički milieu uvjetovao je da ikavica kao jezik pismenosti živi sve do II. svjetskog rata. No, čak ni nakon njega u bačkih Hrvata suvremeni hrvatski jezik nije opće prihvaćen.

Značajan doprinos jeziku pismenosti kod bačkih Hrvata dao je Franjo Bodolsky svojim „Vitezom Ivanom“, o čemu se govori u članku „O jednoj bunjevačkoj adaptaciji Zmajevog prevoda 'Viteza Jovana'“. Predočivši prvo prethodna djela Bodolskog, koja jasnije ocrtavaju osobine njegova jezičnog izraza, autor je proveo poredbenu analizu Zmajeva i Bodolskyjeva teksta i izdvojio neke karakteristične postupke u prilagodbi.

Najveći članak iz skupine ovdje odabranih jest „Udeo 'Bunjevačkih i šokačkih novina' u razvitku pisanog jezika kod bačkih Bunjevaca u drugoj polovini 19. veka“. Izniče osnove na kojima je nikla najznačajnija publikacija narodnog preporoda u bačkih Hrvata, osnovnu tematiku lista kao i temeljne podatke o suradnicima, autor je analizirao pravopis (ustvrdivši da su „Bunjevačke i šokačke novine“, usljed utjecaja hrvatskih školskih knjiga pisanih službeno propisanim pravopisom, konzervativnije od sličnih publikacija u Hrvatskoj, koje već zastupaju neka buduća ortografska rješenja), te osobine jezika na svim razinama, od fonološke do sintaktičke. Iako je utjecaj dijalekta znan, brojne nedijalektske osobine (čest ijekavski odraz jata, nastavak -ah u množinskom genitivu, obilna uporaba imperfekta i aorista), te osobitosti pravopisa (težnja poštovanju morfološke škole) i leksik upućuju na to da je jezik „Bunjevačkih i šokačkih novina“ u procesu standardizacije s temeljnim osloncem na tečevinama zagrebačke filološke škole (premda se kod nekih suradnika, npr. Boze Šarčevića, ogleda i utjecaj Karadžićevih shvaćanja).

Odmjereno i sigurno, Buljovčić nas vodi putovima kojima se kretao do danas ne-

dovršen proces nastajanja i usvajanja književnog jezika kod bačkih Hrvata. Izvršno upoznat s problematikom, s lakoćom govori o shvaćanjima, stavovima i njihovim zastupnicima, dokumentirajući i obrazlažući uvijek svoje zaključke koji nikad nisu nategnuti već uvijek organski proizlaze iz iznijetih podataka. Prikazavši odsudan period razvitka književnog jezika Hrvata u Bačkoj, otvorio je područje koje se redovito preskače u sintezama povijesti hrvatskog književnog jezika i omogućio njegovo ugrađivanje u cjelinu hrvatske kulturne i književne povijesti. Nimalo beznačajniji od drugih krugova, bački hrvatski prosvjetitelji čak možda jasnije nego ijedni drugi pokazuju sve dvojbe koje su mučile sudionike stvaranja moderne hrvatske kulture. Mala sredina, bez naobražena filologa i samoniklih misli, pokazala se ipak dovoljno životnom da se priključi snažnijima od sebe. Prikazavši u ovih nekoliko članaka samu srž jezične problematike XIX. stoljeća kod Hrvata u Bačkoj, autor je učinio i ono što mu možda nije bila prva namjera: otkrio korijene sukoba koji bačke Bunjevce razdiro i danas, vraćajući ih uvijek iznova pitanjima koja su drugi Hrvati riješili još u XIX. stoljeću.

Petar Vuković

(nastavak sa str. 9)

„Žig“

Dogovor u Baji pretvoriće se u prah i pepeo, jer novoprodukcijeni narod tzv. „Bunjevački Hrvati“ više neće postojati pošto kao takav nije ni postojao, jer vi, ponavljači istorije, ne znate da se narod ne stvara nikakvim „Bajskim konvencijama“, pravnim normama niti kakvim ustavima, već se narod stvara kroz istoriju na sasvim drugi način.

Dugo sam nagovarao gospodina Marka Peića da vam odgovori na vaše „pisanije“ ali on to nije hteo. Kaže neće da odgovara na obične pamflete, ničim argumentovane, već vas čeka da nešto pametnije iznesete, pa da onda sa vama polemizuje, citirajući mi pri tom jednu divnu misao iz „Travničke hronike“ Ive Andrića: „Psi laju, karavan prolazi!“. Ja sam međutim drugačiji čovek, jednostavno ne mogu da izdržim a da ne kažem bobu bob, popu pop, a neznalici i zlonamernom da su baš to!

Prema tome gospodo, ovo je bio samo uvod. Sad prelazim na vaše „ekskluzivne vijesti nad vijestima“, na vaše uzlivance i druge specijalitete, koje ste nam zamesili i hoćete da progutamo, iako su otrovni „ko zmijski otrov“ („Jazavac pred sudom“ – P. Kočića)! Obuhvatiću oba teksta odjednom, jer su u suštini vrlo slični, pošto su proizašli iz „iste kuhinje“.

Elem, obe ove vaše udarne informacije u listu odišu malicioznošću, neznanjem, nadobudnošću, nekompetencijom, čak i sa štamparskim ili gramatičkim greškama. Nije „Jul“ nego „Jul“, ne kaže se „dopredsjednik“ nego potpredsednik, prof. dr R. Marković nije ministar nego potpredsednik Vlade.

(nastavak na str. 12)

Toth-optika
SUBOTICA

Subotica

51-045 Maksima Gorkog 26

Radno vreme

Sredim danom 9.00-12.00

16.00-19.00

Uveče 9.00-12.00

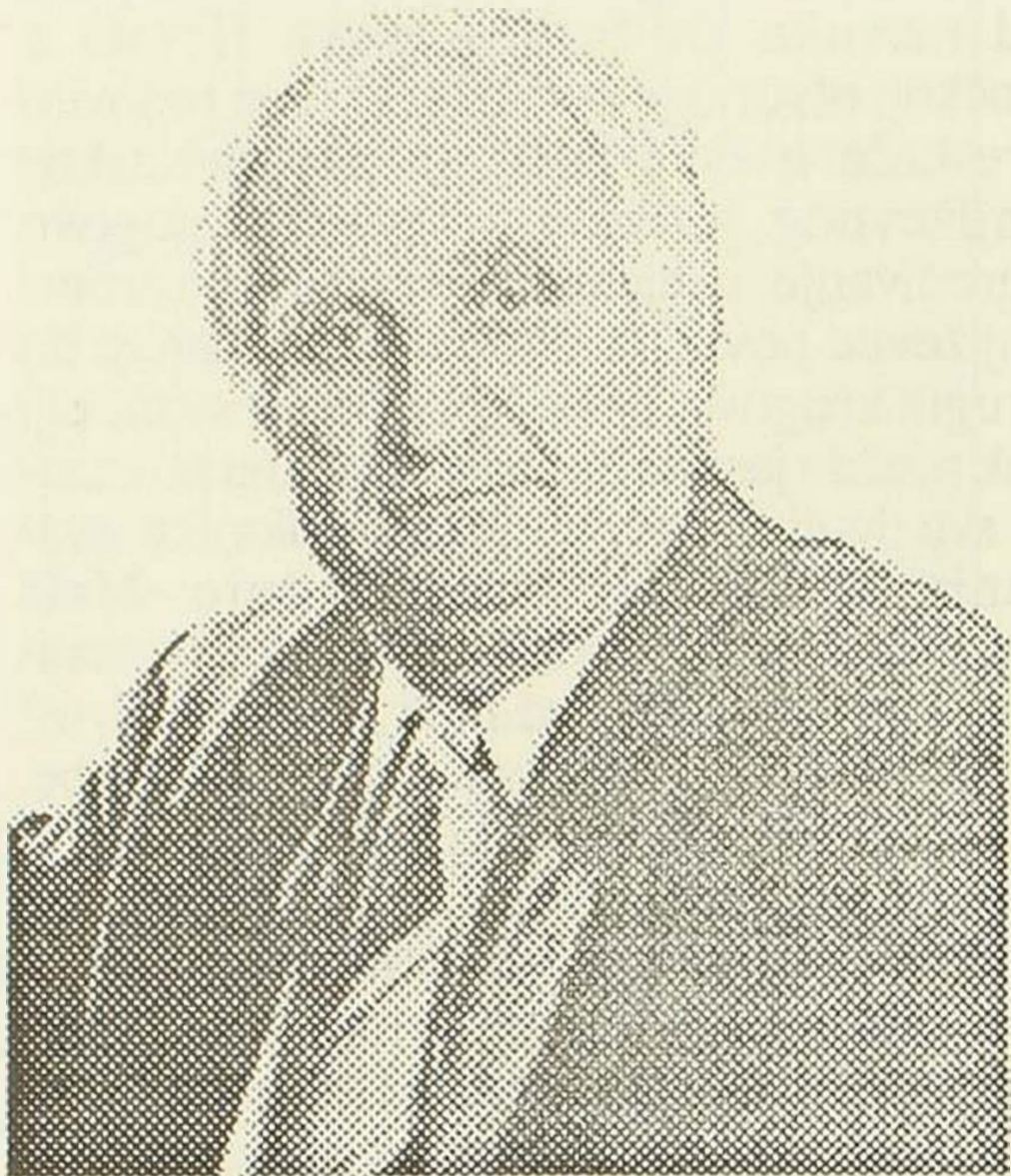
Radno vreme otnog lekara

Sredim danom 17.00-19.00

Kerčani: dika Subotice

Blaško Gabrić, vlasnik štamparije „Globus“ kandidat za odbornika Skupštine opštine Subotica u izbornoj jedinici „Ker“ 23 i kandidat za poslanika u Skupštini Vojvodine u Izornoj jedinici 112 (Ker, Gat, Mali Bajmok i Tavankut).

Zahvaljujem se čitaocima „Žiga“ koji su izišli na izbore u prvome krugu i na taj način ispunili svoju građansku dužnost i svojim glasanjem opredelili se za buduću poslanike.

Ovom prilikom ističem da je krajnje vreme za sve one koji čute, odnosno ne glasaju, a ne slažu se sa ovakvim stanjem, te ne izlaze na birališta, nastojeći na taj način izraziti svoj politički stav, da se više time ne uljuljkuju i ne uspavljaju, jer oni svojim ćutanjem onemogućuju druge, koji znaju, hoće i mogu bolje, a to su pre svega naši mladi.

Razmislite, da li imate pravo na ćutanje ili da u nedelju, 17. XI, izadete na izbore u što većem broju, te da svojim glasom izbirite sebi i drugima pravo ne jedno drugačije i sadržajnije sutra.

Ukoliko svoj glas poverenja date meni, obećavam da ću se odgovorno boriti za onu Suboticu i Vojvodinu kojom ćemo se ponositi kako u „Keru“ tako i u celom svetu

(nastavak sa str. 11)

„Žig“

Običaj je u svim ozbiljnim listovima da se imena, titule i zvanja pišu onako kako je to u jeziku države gde list izlazi. Prema tome, poglavnik, doglavnik, dopredsjednik, okolo-vratni dopupnik, to samo u Hrvatskoj molim, ovde ne (Bože, zar vi stvarno mislite da su Bunjevci ikad ili da će nekad govoriti i pisati ovim jezikom!?).

Gospodine Žigmanov, nije tačno da Bunjevci ne znaju ko su i odakle su došli. To što vi ne znate ne znači da i drugi ne zna. O poreklu Bunjevaca napisano je više knjiga raznih autora, mahom Bunjevaca. To što vi ne čitate je vaš problem a ja ovde nemam vremena i prostora da o tome šire govorim. Uostalom, obratite se gospodinu Marku Peiću, on to bolje zna od vas. A da Bunjevci kao konstitutivni narod nemaju svoju državu, teritoriju, zastavu i jezik, to nije istina. Knjige koje pominjete i u kojima to piše nažalost niste dobro pročitali. Mi imamo našu državu, to je Republika Srbija i SR Jugoslavija, mi imamo našu teritoriju i našu zastavu, i našu himnu i jezik, i kulturu i sve, sve mi imamo! Kao konstitutivni narod zajedno sa srpskim narodom, mi to sve zajednički delimo. Jedino je tačno u vašem tekstu da deo hrvatskog naroda nismo, da nismo nacionalna manjina jer nemamo matičnu državu i da nećemo da budemo etnička grupa. A znate li zašto? Zato da nas vi Hrvati ne bi svojatali. Kad već upotrebljavate sarkazam u svom tekstu, da vam sarkastično i odgovorimo. Ono što nije pošlo za rukom Mađarima stotinama godina unazad (da nas asimiliraju), skoro je uspeo Hrvat Tito za poslednjih pedeset godina, i to ne zato što nas voli, nego zbog prljavih igara oko granica. Naime, u dokumentaciji arhiva CK SKJ u Beogradu na Dedinju našao sam sledeće: Granica na Dunavu između Srbije i Hrvatske bila je teško održiva, jer Baranja nikad nije pripadala Hrvatskoj. Da bi se dobila Baranja, skovana je lukava taktika, traži više da bi dobio onoliko koliko ti treba! Predstavnicima Hrvatske u Komisiji za granice pre-

dložili su da u teritoriju Hrvatske ude i Subotica sa okolinom, zbog tobož većinskog hrvatskog stanovništva u tom kraju, uski koridorom uz samu granicu!? Naravno, ta ko nešto Srbija nije mogla dozvoliti pa je Baranja ustupljena da se ne bi dalje razgovaralo oko Subotice. Prema tome, Bunjevci su morali ekspres da postanu Hrvati kako bi bili predmet ove prljave trgovine. Gospodine, kako ne shvatate, mi Hrvatima nikad ništa nismo predstavljali, oni su nas se prisećali u istoriji samo kad bi im nešto trebalo. Mi smo njima uvek bili moneta za potkusurivanje. Ni danas im ne trebamo već je potrebno da ima što više Hrvata u Jugoslaviji kako bi se na bazi reciprociteta raspravljalo o pravima Srba tamo, kao i o njihovom vrlo reduciranom povratku na svoja vekovna ognjišta.

Gospodine Žigmanov, da zaključim, nisu Bunjevci „izišli dekretom iz povijesti u kojoj nisu ni pojavili do 1996. godine“, već su Bunjevci stari narod kome ni gore pomenu žestoke asimilacije nisu mogle nauditi, već sada, zahvaljujući spletu istorijskih okolnosti dugom nadljudskom borbom njenih predstavnika, najzad dobili ono za čega su se vekovima borili. Vama Hrvatima u inat. Znam da vas je ovo pogodilo pravo u živac (na to smo računali), ali, takav je život. Razumemo vaš gnev, ko gubi ima pravo da se ljuti.

Gospodine Sekelj, sa vama kao „filozofom“ se lakše obračunati. Vi se baš ne razumete u pravo. Zamislite, vi kao čovek koji nije stručnjak za tu oblast tvrdite da prof. dr R. Marković govori i piše sa izvanrednim jezičkim osećanjem za pravo i pravničke formalizacije, ima finu pravnu tehniku potrebnu za ovakve vrste pravničkih tekstova. Uostalom, profesor je univerzitetski nastavnik stručnjak za ustavno pravo, priznat u Jugoslaviji. Zar vi da kažete profesoru pravne fakulteta kome je teorija države i prava ustavno pravo struka, da ne razlikuje šta je narod, nacija ili nacionalna manjina? Gospodine, ovde nije mesto, da vam stručno objašnjavam, ali, samo ukratko da vam kažem, da vas malko podučim.

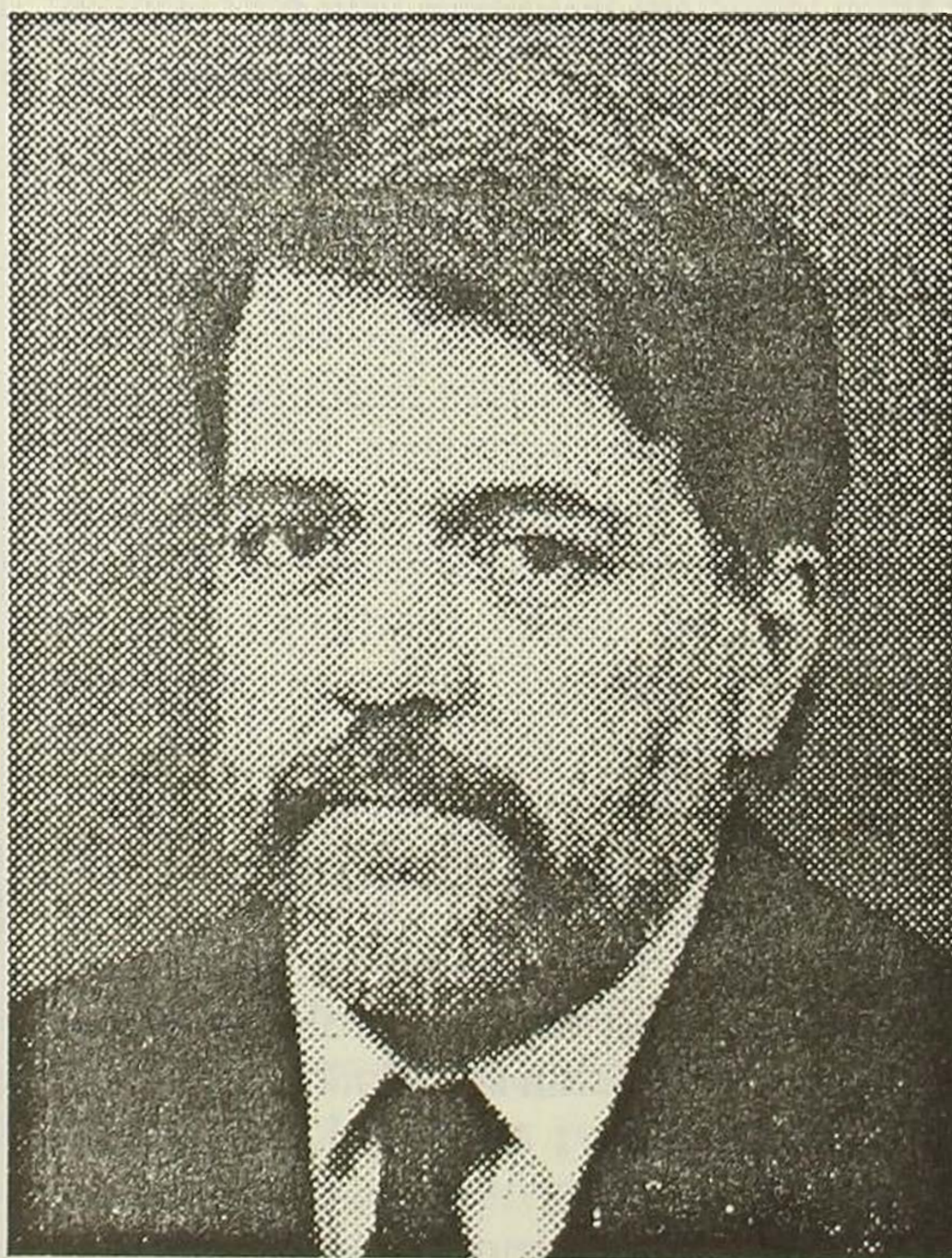
(nastavak na str. 13)

BITKA ZA VOJVODINU I SUBOTICU

Čitaoci „ŽIG“-a me znaju imenom i prezimenom kao pisca rubrike „Priče o gradu“, u kojem se nisam bavio političkim temama, nego samo sa istorijom našeg grada. Sada je trenutak, da progovorim (srećom po Vas) nakratko kao političar, poslanik u Skupštini „Autonomne“ Pokrajine Vojvodine, i kandidat za poslanika u istom, za narednih četiri godine. (Ovo malo politike izdržite, molim Vas)

U prošlom broju „ŽIG“-a upoznali ste moj lik i neka moja shvatanja, naravno bez imena. Ako su Vam se učinila prihvatljivom, eto mene opet. Kratko podsećanje na neke moje životne stavove:

Uvek kad su me pitali ko sam, rekao sam uredno ime i prezime, kazao sam da sam

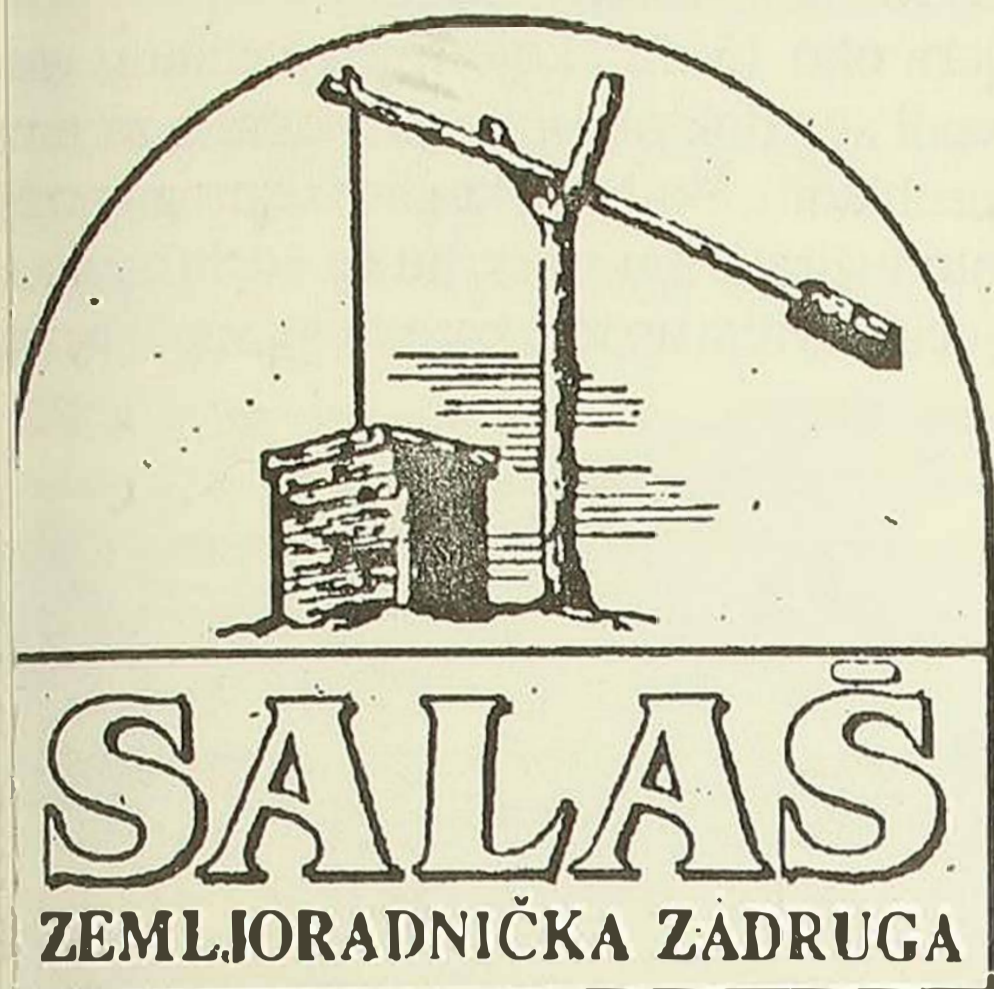
Szabó Zsombor

Subotičanin, zatim Vojvodanin GRAĐANIN JUGOSLAVIJE a na kraju Mađar. Kad sam upisao Arhitektonski fakultet u Beogradu davne 1965. godine upoznao sam još jednu odrednicu, kad me pitali odakle sam, ja rekoh iz Subotice „a ti si znači prečanin“, tj. preko Save i Dunava. Onda sam prvi put shvatio da smo Subotičani, Vojvodani ipak u očima koji ispod Save i Dunava posebni i drugačiji ljudi, jednom rečju Vojvodani.

Sada se „bije bitka za osvajanje vlasti opozicije u Vojvodanskom parlamentu“. Naše dino oružje u bitci za Vojvodinu su naše glasovi (drugo nam ni ne treba), Vaše je glasate, a nas političara da posle glasanja od dimitimo ono za šta ste se opredelili.

Szabó Zsombor arhitekta, kandidat poslanika u Skupštini Vojvodine, izbor jedinica 109 Subotica III (Centar I, Centar III, 4. Jul)

Poljoprivreda i oko nje

Setva pšenice pri kraju

Pogodni vremenski uslovi omogućili su usnetan rad na poljima tako da se uskoro dekuje ispunjenje plana setve pšenice. On Suboticu iznosi 21.590 ha. Prema posljednjim informacijama setva pšenice je pri kraju, a setva ozimog ječma, raži i uljane pice je završena (posejano je 3.307 ha), ok radovi na ubiranju plodova dobro napreduju. Žetva suncokreta je završena, a prosečni prinos sa svih 10.744 ha je na našem području 2,1 tona po hektaru. Soja je skinuta sa svih 726 hektara a prosečni prinos je 1,9 tona po hektaru. Vadenje šerpe je pri kraju, a računa se da će prosečan prinos sa ukupne površine od 753 hektara biti oko 45 tona po hektaru. Semena kukuruz je obran sa svih 177 hektara, a prosečan prinos je 2,8 tona po hektaru. Berba kukuruza dobro napreduje, tako da je od posejanih 35.574 hektara, do 8. novembra snut rod sa preko 70% površina, u proseku 5 tona po hektaru.

Po svemu sudeći, subotička regija prednjači u poljoprivrednim radovima. Ostali regioni Vojvodine, a da ne pominjemo preostali deo Srbije, dosta kasne sa jesenjim poljoprivrednim radovima, i to pogotovo sa setvom pšenice. Prema informacijama iz Oblasnog saveza Vojvodine, do početka meseca novembra pšenicom je zasejano tek polovina planiranih površina. Razlog za ovo je kašnjenje ubiranja jesenjih useva, dotrajala mehanizacija i nedostatak novca, pre svega za kupovinu rezervnih delova. Procenjuje se da je do kraja meseca oktobra odkupno za setvu pšenicom planiranih 40.000 hektara u Vojvodini zasejano na državnom sektoru oko 120.000 hektara, a na privatnom oko 80.000 hektara, odnosno oko 50% ukupnih planiranih površina.

Mr Ivan Rudinski

Statistika o selu

– Zemljoradnici raspolažu sa 85% zemljišnih kapaciteta i 95% svih poljoprivrednih fondova.

– Na selu u Vojvodini živi 46% stanovnika.

– Selo karakteriše depopulacija (raseljavanje – opadanje stanovništva), devitalizacija (umrtvljavanje – manje radno sposobno), devastacija (pustošenje, razaranje, uništavanje) i negativan priraštaj stanovništva (više umrlih nego novorođenčadi).

– Od 6.722 sela u Srbiji u preko 73% opada broj stanovništva. U Vojvodini od 521 sela u 289 stanovništvo opada, a u 11 sela je izražena snažna depopulacija.

– Prisutne su dve vrste migracija: za- pošljavanje van gazdinstva, a i dalje ostajanje na selu, tako da ova gazdinstva 45% prihoda (dohotka) ostvaruju van gazdinstva. Drugi oblik migracije je napuštanje sela i odlazak u grad.

– U 94% naselja prisutan je negativan priraštaj stanovništva.

– Nepovoljna nasledna politika dovela je do usitnjavanja poseda, tako da do 5 hektara ima 75% poseda, 20% do 10 hektara, od 10 i više hektara 5%. Pre tri decenije, odnosno 1957., imali smo 4,2 hektara, a Francuska 4,4 hektara po gazdinstvu. Danas mi imamo 3,7, a Francuska 44 hektara; šest najrazvijenijih zemalja Evrope 37, a Evropska unija 23 hektara po gazdinstvu („Poljoprivrednik” 31. 10. 1996. god.)

(nastavak sa str. 12)

„Žig”

Naša zemlja je država svih građana (ili kako bi pravnici rekli: građanska država) i u Ustav sad nije moguće amandmanom uneti da je to i država Bunjevaca, jer to ne piše ni za Srbe. Zato će se prava Bunjevaca kao konstitutivnog naroda sprovesti na način kako je to lepo napisao prof. dr. R. Marković. Kad nešto ne znate, pitajte, ili tražite od nekog pametnog da vam objasni. Evo, spreman sam da vam jedan dan budem domaćin u Beogradu pa da vam prof. dr. R. Marković najzad to rastumači. Kao „filozof” sigurno ste pročitali da je Sokrat negde rekao: „Kad nema nešto pametno da kaže, što ne ćuti!”

Tvrdite da se prof. dr. R. Marković jednog lepog dana pojavljuje u Subotici, baš pred izbore, i odmah obećao Bunjevcima poklon, ni manje ni više nego u vidu naroda. E nije tako g. Sekelj, sad ću vam reći kako je bilo. Mi ovaj posao već dugo radimo, sve je bilo isplanirano još davno, kad još nismo ni znali da će izbori biti 3. 11. 1996. godine. Prvo smo isplanirali da formiramo Obnoviteljsku bunjevačku maticu, što smo i učinili. Posle toga bili smo gosti Vlade Republike Srbije gde smo se dogovorili o preduzimanju daljih koraka. Trebalo je da letos da uradimo ono što smo uradili 30. septembra ali se prof. Marković razboleo pa smo stvar malo odložili. Kada je sve usaglašeno, ja sam imao smrtni slučaj u porodici pa je sastanak u Okrugu upriličen tek u septembru 1996. godine.

(nastavak na str. 15)

Uredba o regresu za suzbijanje biljnih bolesti, štetočina i korova

Vlada Republike Srbije je na osnovu Zakona o korišćenju sredstava Agrarnog budžeta donela Uredbu kojom se uređuju uslovi i način korišćenja regresa za pokriće dela troškova u proizvodnoj 1996/97. godini na suzbijanju biljnih bolesti, štetočina i korova u ratarskoj i voćarsko-vinogradarskoj proizvodnji. Dobijanje regresa se prema ovoj Uredbi odnosi na preduzeća, zemljoradničke zadruge, druga pravna lica i individualne poljoprivrednike, koji u procesu biljne proizvodnje koriste sredstva za zaštitu bilja. U ratarstvu se pravo na regres dobija za zaštitu kukuruza od kukuruzne zlatice, za zaštitu krompira od krompirove zlatice, zaštitu ratarskih kultura od repine pipe, suzbijanje glodara (miševi, hrčkovi) i grinja. Takođe, u ratarstvu se dobije regres za suzbijanje divljeg sirka i viline kosice. U voćarstvu se regres ostvaruje kod suzbijanja pepelnice, čadave krastavosti (fuzikladija), te monilije spp. (truležnica), kao i kod suzbijanja štetnih insekata grinja i kruškine buve, te svih vrsta korova. U vinogradarstvu se pravo na regres ima ako se suzbija plamenjača (peronospora), pepelnica, crna pegavost i siva trulež grožđa (Botritis), te štetne grinje i svi korovi.

Regres iz ove Uredbe je utvrđen u visini 20% od nabavne cene najefikasnijih selektivnih sredstava za zaštitu bilja, koja se nalaze na listi prometa u SR Jugoslaviji. Individualnim proizvođačima regres će se isplaćivati preko zemljoradničkih zadruga i drugog pravnog lica sa kojim ima ugovorenu proizvodnju. Preduzeća, zemljoradničke zadruge i drugo pravno lice sredstva dobijaju od Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, te ih isplaćuju individualnom proizvođaču u roku od pet dana od dana prijema tih sredstava.

Korisnik regresa treba da podnese račun o kupovini sredstva za zaštitu bilja, potvrdu područne poljoprivredne službe o izvršenju tretiranja i utrošenim količinama sredstava za zaštitu bilja.

Ova Uredba je stupila na snagu narednog dana od objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”. Objavljena je u Glasniku br. 47 od 31. oktobra 1996. god.

Mr Ivan Rudinski

Ovo (možda) niste znali

Sredstvo protiv stresa

Časopis „Bunte” u br. 16. iz 1996. godini nabraja pedeset prijedloga pomoću kojih se mogu nervno napeta stanja ili stres spriječiti, ublažiti. Jedan je od prijedloga akvarij s ribicama divnih boja. Izgled akvarija smiruje čovjeka, zaboravlja na uzbuđenja. Ona nije čudo da se uredu njemačkog kancelara Helmuta Kohla nalazi akvarij. Jedan od prijedloga upućuje na bavljenje ribolovom, koji ne samo da smiruje, već može usrećiti čovjeka ako na obalu izvuče oveću ribu...

Alojzije Stantić

Servis delo tehnike **FREON** ***
 024 52 918
 v. Gadić Grgo
 Nisole Kukuruzica 10
 Stefan Paskaska 11 (22 455)
 Subotica

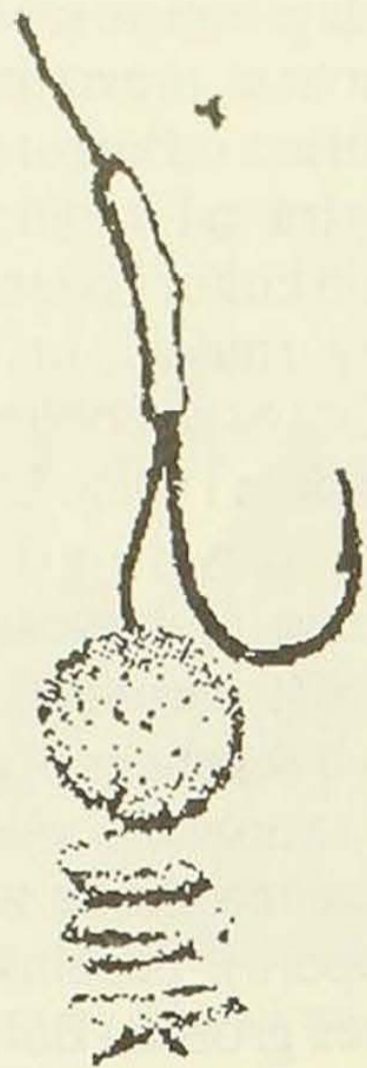
Za ribiče

Šaran (IV.)

(*Ciprinus carpio* L.)
(Karp, krap, mađarski: ponty)

Bojli (cngl. boil – vrijeti, ključati)

U prošlom broju u napisu o šaranu pomenuo sam da je jedan od najboljih mamaca za njega, napose za kapitalne primjerke, bojli. Više njih mi se obratilo pitanjem o čemu je riječ?

Način ribolova na dlaku: bojli + mlad kukuruz

U ribolovu je jedno od najvažnijih pitanja na čega (u)loviti željenu ribu. U tu svrhu koriste se razni prirodni i umjetni mamci. Najpouzdaniji su prirodni jer se njima riba hrani u svom staništu. Među tim, prirodni mamci ne mogu se uvijek primjeniti jer su ribičima nedostupni: nalaze se u mulju na dnu vode, na podvodnim dijelovima vodenih biljaka ili se ne mogu staviti na udicu (razne larve, crvići, puževi, školjke i sl.). Radi ovoga ribiči moraju ponuditi umjetne mamce, koje ona ne nalazi u svom prirodnom staništu i zato je na njih treba privući i navići.

Što je bojli? To je skuhanu tijesto sa vrlo visokom hranjivom vrijednošću, višom od bilo kojeg do sada korišćenog mamca za šarana, čak i od onih koji se nalaze u prirodi. Šaran se na bojli brzo navikne, pa ga rado uzima, napose kada se dodaje hrani za prihranjivanje. Bojli ima prednost nad drugim mamcima jer je vrlo jednostavan za rukovanje, zbog krupnoće sitna bijela riba ga ne može pojesti, a uz to može dugo vremena ostati na udici. U spravljanju bojlija treba koristiti prvorazredni materijal, jer štednja na kakvoći može imati neželjeno

dejstvo. Gotov bojli se može kupiti u specijaliziranoj trgovini, a tko ne želi za takvu kupovinu izdvojiti ne baš skromni iznos, taj ga može sam pripremiti. Jedan od iskušanih recepata je: za bojli treba: 100 g kukuruznog brašna, 100 g pšeničnog (još bolje raženog) brašna, 2 jajeta, 50 g ribljeg brašna ili kon-

oko 1 cm. (U trgovini se može kupiti kalupa za to.) Iz „kobasica” napraviti loptice promjera oko 15 mm koje treba kuhati u vreloj vodi sve dok ne isplivaju s dna, a za tim ih prohladiti. Skuhane kuglice se mogu po želji atomizirati, a u tu svrhu se koriste kao najučinkovitije arome karamela, vanilije, ali se

Bolji učinak – sretni ribič

centrata za mlade piliće, 50 g samljevene hrane za pastrve (ili za psa), jedna jušna žlica škroba, jedna žlica sojinog brašna, jedna žlica mlijeka u prahu (po mogućnosti obranog). Suha smjesa može se blago osoliti i ošeceriti šećerom u prahu ili saharinom. Suhoj smjesi treba dodati željenu umjetnu boju koja se koristi u prehrambenoj industriji (na suhu masu od 10 (!) kg dodati jednu žličicu odabrane boje.). Utvrđeno je da šaran dobro razlikuje neke boje, a najbolje uočava crvenu. Ovo je odnos količina u jednoj mjeri, koja se može umnažati po želji. Dopušteno je dodavanje mekinja, pšeničnih klica, mljevenih: ova, oraha, lješnjaka. Kod dodavanja drugih materija treba voditi računa da se odnos suhe mase, jaja i vode ne mijenja.

Bojli se spravlja: masu dobro izmješati na suho, zatim dodati jaja i potrebnu količinu vode da se načini kompaktno tijesto. Od mase treba načiniti „kobasice” debljine

mogu iskušati i druge arome. Aroma je nužna da bi šaran iz daljine osjetio mamac. Višak neskuhanih bojlija se može staviti u zamrzivač do sljedeće upotrebe.

Bojli se može konzervirati za dulje vrijeme: u staklenku staviti 40 – 60 komada skuhanih i aromatiziranih kuglica, dobro je zatvoriti i zagrijati u retni na 150° C. Nakon pol sata držanja na toj temperaturi staklenku izvaditi i ohladiti na sobnoj temperaturi. Ovako se bojli mogu sačuvati i do dva mjeseca, ali čim se staklenka otvori moraju se potrošiti.

Iz mase od 10 kg mogu se dobiti oko 4.000 kuglica bojlija, za stavljanje na udicu i za dodatak u prihranjivanju s drugom hranom. Da bi se ova količina bojlija spremila potrebno je 4 – 5 sati rada, ali je onda ribič s ovim mamcem opskrbljen za dulje vrijeme.

Kada se bojli koristi kao mamac onda treba primijeniti suvremeni način lova „na dlaku”. Ovaj način ribolova opisat ću drugom prilikom. *Alojzije Stantić*

Zanimljivosti

Aktuelna i posle 207 godina

Na Prvom specijalizovanom sajmu pčelarstva Evrope, koji je održan u Somboru od 5. do 7. septembra 1980. godine, bila je prikazana i najstarija knjiga o pčelarstvu u nas, koju je pod nazivom „Pridraga domovina” u Somboru napisao, izdao i štampao kameralni inspektor **Josip Toldi**, 12. maja 1789. godine na **bunjevačkoj ikavici**. U toj knjizi, koja je dakle napisan pre 207 godina,

neka od trinaest uputstava o pčelarstvu koja ona sadrži još su i danas aktuelna.

Pored Istorijskog arhiva grada Sombora, Svetskog sajma pčelarstva i Svetske pčelarske berze, knjigu poseduje i neki pojedinci i arhiv u Bratislavi.

O toj knjizi do sada su pisali između ostalih i dnevni list „Politika” iz Beograda 9. novembra 1980. godine sa fotografijom prve strane knjige. Opširniji prikaz te naše knjige koja je štampana tada i na nemačkom jeziku, napisao je **Rudolf Mičeta**, istoričar pčelarstva iz Bratislave, u svojoj kapitalnoj

knjizi o pčelarstvu pod nazivom „Z dejin včelarstva na Slovensku” 1969. godine u Bratislavi, gde na stranama 158, 159 i 160 pored slike prve i zadnje stranice knjige autor o njoj tekstualno govori.

Za očekivat je da će se knjiga **Josipa Toldija** u narednom periodu ponovo pojaviti pred pčelarima i čitaocima sa drugim izdanjem a povodom održavanja Prvog svetskog sajma pčelarstva čiji je moto „Sa pčelarstvom u XXI vek”.

Pekanović S. Stipan, predsednik Svetskog sajma pčelarstva i Svetske pčelarske berze

Aforizmi

- Drugarstvo opet cvjeta u Srbiji – Poseno se to vidi u JUL-u.
- Uspjeh pozicije nalazi se u tajni TV: jena istina, a tri programa.
- Ako želite da vam znanje bude točno, ne upotrebe promućkajte glavom.
- Ranije je samo školovanje bilo besplatno a sada je i rad nastavnika.
- Kod roditelja loše ocjene njihove djece nepravda nepravda.
- Mnogi ljudi koji se nalaze u inozemstvu nisu izdali zemlju. Prodali su je!
- I mala djeca znaju da je Srbiji Hrvatska bila od Slovenije.
- Vlada Srbije će i ove godine sprovesti etniasnu populacionu politiku – restriktivnu struje.
- Svaki puta kada Topčider tiska novu pečanu masu, narod sve više steže kaiš.
- I u periodu kada se nije mogla kupiti se nije nam nedostajalo soljenje pameti.
- Toliko smo sigurni u bolje sutra da nam nije potrebno da to vidimo.
- Nemojte nas uramljivati! Nismo ograničeni.

Dujo Runje

Aforizmi

- „Iver ne pada daleko od klade”. Samo dan padne u blizinu dreka.
- Realnost je slika u tamnom ogledalu.
- Duboke misli izdižu nas iznad plitke starnosti.
- Budi mudar – budi skroman; budi skromn – budi oprezan! Biti oprezan – značajke mudrih.
- Za sve zasluge dobit će – veliki križ; padon – plus.
- Ne znaju Ameri našu historiju ali su za dobro upoznali našu histeriju.
- Dočepao se bine – preko trambuline.
- Ideja uspjela – ideolog umro.
- Kažu: „Ide ledeno doba...!” Bravo, eto spasa za čovječanstvo!?
- S političke ekonomije prelazi se na politiku agronomiju: obrađuju se ljudi.

Željko Skenderović

(nastavak sa str. 13)

„Žig”

Gospodine Sekelj, otkrivajte nam toplu vodu, „učite” nas da Bunjevaca, pored Madarske, ima i u Republici Hrvatskoj. Ima nedutim jedna mala „kvaka” gospodine Seelj, Bunjevci u Madarskoj izjašnjavaju se kao Bunjevci a oni u Hrvatskoj kao Hrvati. Vratno po inerciji, još od 1945. godine, pte naredbe da moraju biti Hrvati, ali zbog toga što sada, i da hoće, ne bi smeli biti Bunjevci, zbog mogućih represalija jednog takvog totalitarnog režima kakav je hrvatski.

Gospodine Sekelj, vašim uvredljivim neistama oklevetali ste časnog, poštenog i uinog Bunjevca Marka Peića, vevovatno najuvenijeg Bunjevca trenutno, zajedno sa Zinkom Bogdanom. Dokažite da je po prebi bio Srbin, Hrvat ili Mađar ako ste puen čovek. Što se tiče KUD-a „Bunjevako kolo”, bilo bi vam, pametnije da se

FOND ZA OTVORENO DRUŠTVO

Program podrške izdavačkoj delatnosti

raspisuje KONKURS

za pomoć prevođenju knjiga iz oblasti društvenih nauka

Pravo učešća na konkursu imaju isključivo registrovana izdavačka preduzeća. Formulare i listu dela koja će imati prioritet u dobijanju pomoći, zainteresovani mogu dobiti u kancelarijama Fonda za otvoreno društvo od 1. novembra 1996. Rok za podnošenje prijava na konkurs je 1. decembar 1996. godine.

Adrese:

Fond za otvoreno društvo, 11000 Beograd, Tolstojeva 5,
tel. 011/665 996; 660 937

Fond za otvoreno društvo, kancelarija u Novom Sadu, 21000 Novi Sad, Jevrejska 4, tel. 021/613 309

Fond za otvoreno društvo, kancelarija u Prištini, 38000 Priština,
Banjalučka 38, tel. 038/28 718

Fond za otvoreno društvo, kancelarija u Podgorici, 81000 Podgorica,
Jola Piletića 53, tel. 081/25 066, 25 088

toga okancte, jer je Marko Peić, 1968. godine organizujući „Dužijancu” stvorio predušlov za stvaranje „Bunjevačkog kola”. Koji su tada bili uslovi i uslovljavanja, to samo on zna. Vi o tome niste imali ni pojma, niti ste išta tome doprineli, pa se ostavite praznih naklapanja. Marko Peić je osnivač KUD „Bunjevačko kolo”, a ne Hrvatskog kulturno- umjetničkog društva, kako se to posle njega zove. Gospodin Marko Peić nije sam sebe stavio u „Antologiju proze bunjevačkih Hrvata”, već ga je tamo uvrstio, doduše na bazi njegove vrednosti kao književnika, neko, ali iz politikantskih razloga. Tog vrućeg leta 1972. godine Hrvatski nacionalisti hteli su da pokažu da se njihov „tisućljetni san” proširio i na Bunjevce.

U vašem obračunu sa Ivanom Sedlakom posumnjao sam da ipak niste završili filozofiju. Zar postoji učeni Bunjevac (uzgred, da li ste pitali nekad vašeg didu da li je Bunjevac ili Hrvat?) koji nije čuo da, pored M. Peića ima još pisaca i velikih ljudi među Bunjevci- ma! Gospodine, pobogu čoveče, zar niste čuli za Bozu Šarčevića, zar ne znate za bisku- pe Ivana Antunovića i Lajču Budanovića, te popa Blaška Rajića? Oni su moj gospodine, pored toga što, su bili sveštena lica bili i pisci, prevodioci crkvenih knjiga na naš jezik, pisci proze i poezije o našim ljudi- ma, borci za prava Bunjevaca kako ovi ne bi bili pomadareni i sl. I vi bi gospodine trebali da idete malo na podučavanje kod gospodi- na Marka Peića, naučili bi nešto.

Nadmemo tvrdite da subotički Bunjevci ne- maju stvaralačku inteligenciju već im redakci- ju „Bunjevačkih i šokačkih novina” čine sve sam „Bunjevac do Bunjevca”: Slavica La- kićević, Čedomir Kilibarda, Aleksandra Me- andžija, Milutin Mitrić. Gospodine, sram vas bilo, kako možete ovakvu neistinu da iznesete kad se gore pomenuta gospoda samo naši spoljni saradnici. Mi saradujemo i sa novinari- ma drugih nacionalnosti za razliku od vas a

našu redakciju sačinjavaju: Mijo Mandić, Ante Stanković i Nela Nikolić, dok je glavni i odgovorni urednik Nikola Babić. Dakle, sve Bunjevac do Bunjevca, vama uprkos. Kao što vidite, u laži su kratke noge!

I na kraju gospodo žigovci, šta da vam kažem, istina boli, znam, neće vam biti lako! Ako izvučete neku pouku iz ovoga, biće dobro. Puno vam se zahvaljujemo na lepim željama kod budućeg popisa stanovništva. Nama će biti zadovoljstvo a vama neka je Bog u pomoći. Smisao ovog pisma nije „di- jeljenje hrvatskog naroda u SR Jugoslaviji”, jer problem nacionalne manjine „Bunje- vačkih Hrvata” ne postoji pošto takvog na- roda nema (postoji samo ogromna većina Bunjevaca i šačica Hrvata), već da se dozo- vete pameti i više ne trujete poštenu bunje- vačku čeljad. Mislite na svoju decu, nemojte da im uskraćujete budućnost. Nemojte doz- voliti da promaše život kao vi.

Beograd, 30. 10. 1996. godine

Pozdrav,

Šime Sekulić
Beograd

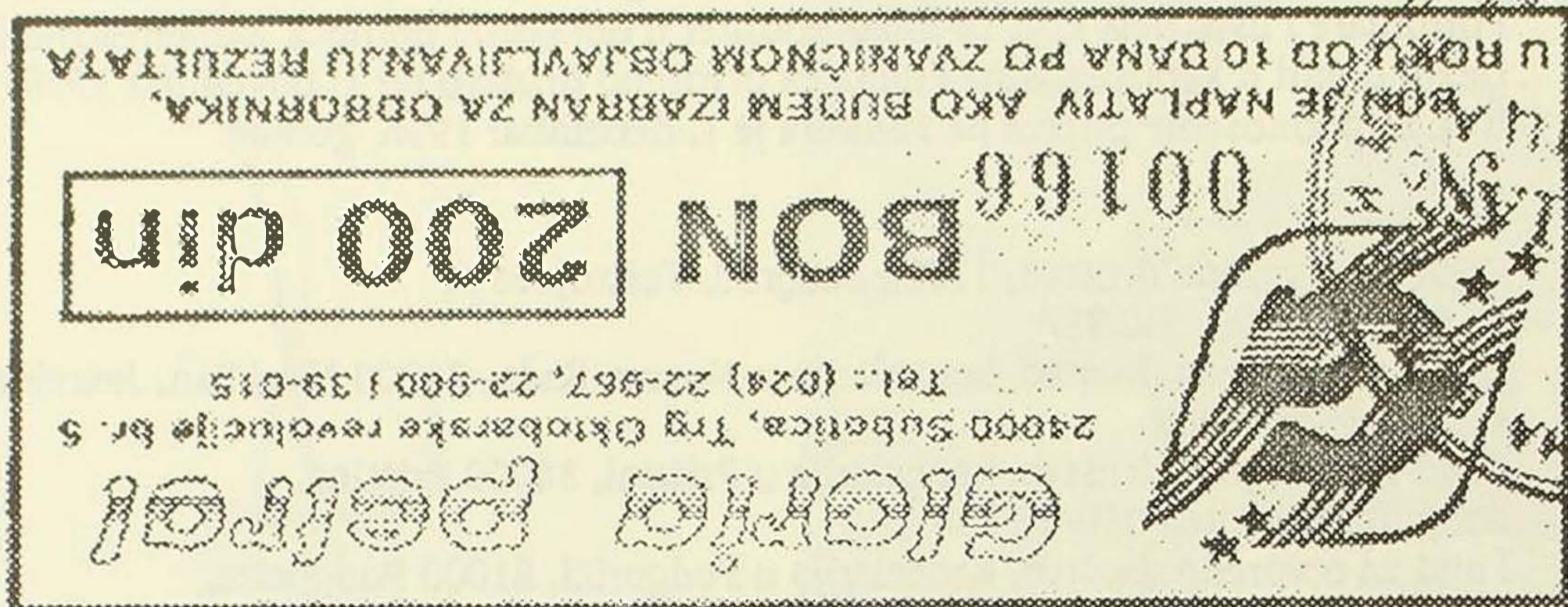
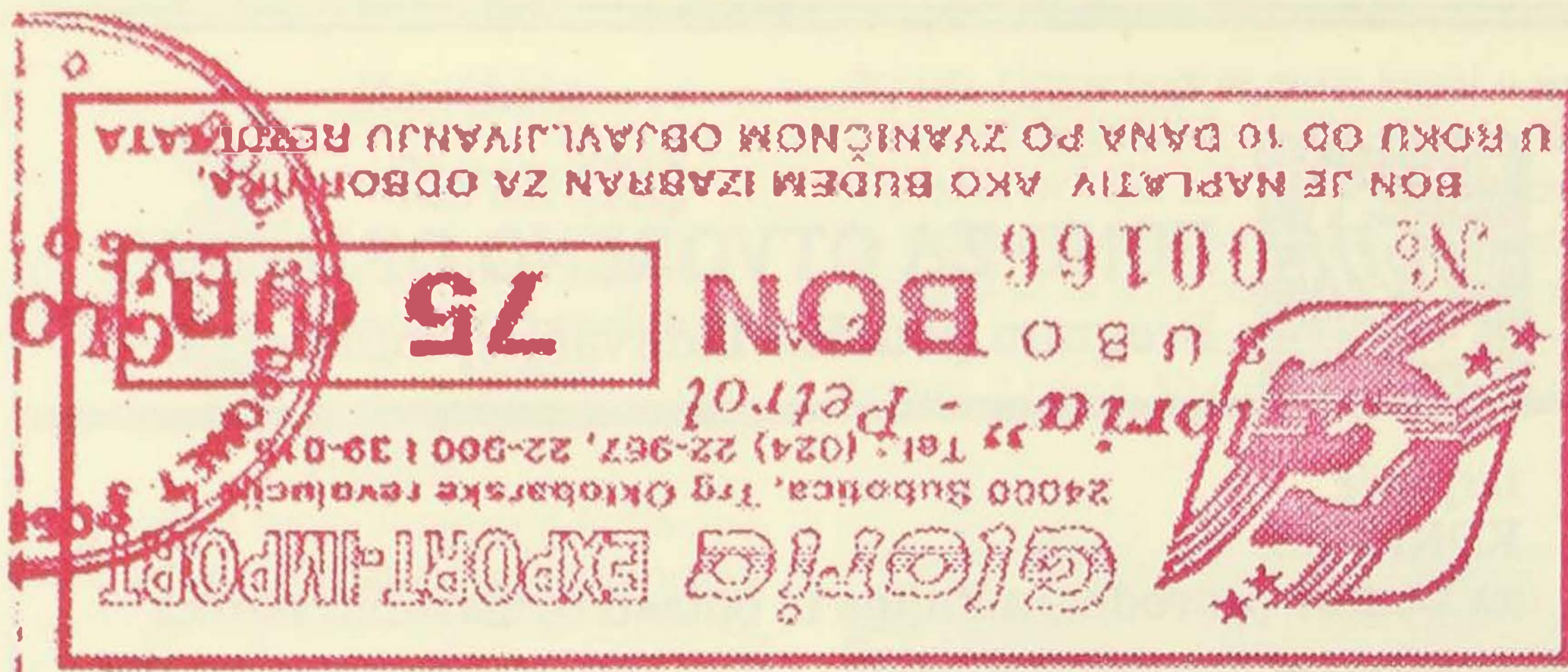
Nama je dovoljno da znate za nas

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadordev put 1
telefon: (danonoćno): 024/51-514
- Bajmok, JNA 3 (u cvjećarnici „Ma- riška”) telefon (danonoćno): 024/762-024
- Palić, Joó Lajos 18 (u cvjećarnici „Orchidea”), telefon: 024/752-759
- Horgoš, Borisa Kidriča 7, telefon (danonoćno): 024/792-202
- Novi Kneževac, Maršala Tita 16

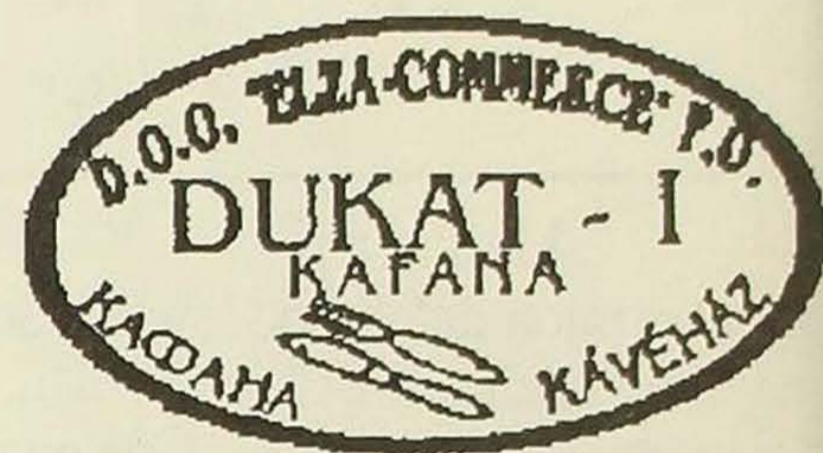
NO COMMENT!

Kutak sluđenih

Naši izbori u službi naobrazbe Ganjana

Prevalivši, iz naše pobjedničke lijeve točke promatrano, neuobičajeno predugačak & naporan put, prepun svakojakih & svakovrsnih neizvjesnosti, ludo voden željom da osluhne šapat misterije istinske demokracije, zrcaljene u proteklim ""najpoštenijim"" izborima u državi nam Jugoslaviji, zvanični predstavnik odviše nam prijateljske Gane, koju je pre malo vremena slavno pohodio & po njoj čak & hodio i naš nam predsjednik Lilić, stanoviti ministar Mice Kizo ganuto je priznao kako je, istina neočekivano, zatekao čisto stanje demokracije u nas. Stoga, ono što je vidio -- slobodne & demokratske naše nam izbore -- izazvalo je, protiv njegove volje, nezadrživi, ali & očekivan, proljev oduševljenja.

Oduševljen, dakle & ganut, Kizo je stidljivo izjavio premoćnoj TV postaji PTC da će ovo stečeno a ""ogromno iskustvo"", pridošlo mu samo nevinim prisustvom ritualu YU izbora, biti korisno ne samo za njega, nego i za cijelu njegovu domaju. Naime, u prosincu će, vjerovali ili ne, & građani Gane birati vlast, a kao predložak za poštenost & demokratičnost koristit će im jugoslavenski model, gdje se, inače, ""na slobodan i fer način sporovodi demokracija"". Nema što, kvalitetna prosudba od podobnoga čovjeka, koji nam se u ovome divi. Ima, gle čuda & na opće iznenađenje, na svijetu čak i takvih. To nas skupa sve mili i daje nam novi zamah poleta u osvajanju novoga nam tisućljeća.

Naš restoran svakodnevno
(osim ponedjeljka)
od 12 do 24 sata
nudi prave kulinarske dukate
Glasajte za nas!

Štamparija, Preradovićevo
Tel: 37-518

Bunjevačka narodna pripovijetka

Ne broji čaše

Jedan gazda, mator momak, čudo volio, mogo, a i znavo pit. To je bio njegov zakon: rakiju za svakim, vino za po di kojim, a vodu ni za kojim. To prija ni posli njega niko nije uradio: fićok sa rakijom se donese na astal, on ruke metne na krste, gornju usnu nasloni na grlić fićoka, izdigne ga u ajer, ispije rakiju i vrati fićok na svoje misto.

Bio čovik mogućan, moglo mu bit, a nit ga ko čeka nit on koga čeka, pa kad zareda po mijani bilo tako da po tri dana i tri noći samo pije.

A nije volio pit sam. Imo slugu – gromorna momčina – tog je držo samo čerez tog da je uvijek nuz njegov kad počne tirat kera. Ima drugog društva el nema, njegov Mate je uvijek š njim za mijanskim astalom. Kad je trizan momak Mate lipo divani, nema nikake mane, a kad malo većma zagleda čaši u dno onda počne zamuckivat. A da pije

koliko nikad da se zanija, uvijek cigurno staje na pete i svog potpačiva. A pio je samo hosulepeš, to je bila njegova mira.

Jedared se oni tako zakasali, već četvrti dan i' krevet čeka, ga se već izoko, al Mate stoji ko panj. Pita ga jedan vrimešan čovi

– Ja l ti, Mate derane, koliko hosulepeša možeš popit?

Matin jezik prvo zaklepeće pod brkovima, pa kad se jedared niki oto s ulara, Mate počo:

– P-p-pa, ču-ču-čujte, di-di-dida, ja nema-m-m-m običaj da brojim, samo t-t-toliko sam up-up-upamtio, da posli trideset i t hosulepeša počmem m-m-malko mucat, t-t-toliko malko ko ov crno ispod nokta. I to s-s-sam up-pamtio čerez I-i- isusovi godina

I sad nek kogod drugi proba izračunat koliko hosulepeša je kad već jedva mož divanit.

Kazivao: Mate Šujić Tarčić, Radanovac
Zabilježio i obradio: Balint Vujkov